

Patarlių knyga

Antraštė

¹ Dovydo sūnaus Saliamono, Izraelio karaliaus, patarlės.

Patarlių knygos tikslas

² Kad *duotų* *pažinti †išmintį ir ‡pataisanti ugdymą, kad *duotų* suprasti Šįžvalgius *žodžius, ³ kad *duotų* priimti †protingą elgesį *skatinanti* ‡pataisanti ugdymą (teisumą, teisingumą, ir Šlygiateisiškumą); ⁴ kad suteiktų išvalgumo

---

* **1:2** „pažinti“ – T. y. „pritaikyti“ arba „žinoti patirtimi“. Rodo ne protinį žinojimą, bet patirties pažinimą. † **1:2** „išmintį“ – T. y. dorovės įgūdžius, kaip pritaikyti žinias taip, kad gyventų meistriškai. ‡ **1:2** „pataisanti ugdymą“ – Arba „drausmę“.

§ **1:2** „išžvalgius“ – T. y. atskiriančius priešybes, pvz. gera nuo bloga, kas teisinga nuo to, kas neteisinga. * **1:2** „žodžius“ – Arba „pasakymus“, „posakius“, „kalbas“. † **1:3** „protingą elgesį *skatinanti*“ – Paralelizmas: hbr. žodis לִבְיָשׁ („sakal“) atitinka Pat 1:2 eilutės žodį „išmintis“, ir rodo į mąstymo būdą, kuris lemia gerus sprendimus. Į žodžio reikšmę įeina „apdairumas“, „atsargumas“, „įgudimas“, „išmintis“, „išmintingumas“, „nuovokumas“ ir pan. ‡ **1:3** „pataisanti ugdymą“ – Arba „drausmę“.

§ **1:3** „lygiateisiškumą“ – Arba „bešališkumą“.

*doroviškai naiviems žmonėms, pažinimo ir nuovokumo jaunuoliui.

VIEŠPATIES baimė – takoskyra tarp išmintingojo ir kvailio

⁵ Išmintingasis išklausk ir daugiau pasimokys; ir suprantantis +priims išmintingus patarimus, ⁶ kad suprastų patarę ir šnetiesioginės reikšmės pasakojimą, išmintingųjų *posakius ir jų mįsles. ⁷ VIEŠPATIES baimė yra pažinimo pradžia. Kvailiai niekina išmintį ir +drausmę.

Saliamono mokymai apie išmintį (1–9 skyriai)

Pirmoji kalba sūnui

⁸ Mano sūnau, klausyk savo tėvo pataisančio auklėjimo ir neatmesk savo motinos įstatymo,

---

* **1:4** „doroviškai naiviems žmonėms“ – Hbr. žodis rodo į žmogų, kuris lengvai traukiamas į blogį todėl, kad jis yra „atdaras“ vos ne viskam, imlus visokioms mintims. Neįžvelgdamas esminių skirtumų, nenumatydamas pavojų ir pasekmių, toks mintyse suteikia „erdvės“ įvairioms pasaulėžiūroms, įskaitant pražūtingas. Šie žodžiai gali apibūdinti tokį žmogų: „atdarasis“, „naivuolis“, „nesusigaudantis žmogus“, „žmogus, nepasirinkęs pasaulėžiūros“, „neutralus žmogus, pasaulėžiūros atžvilgiu“, „pasižymintis atvirumu“, „žmogus, kuris atdaras bet kam“, „žmogus, kuris turi vietos nesuderinamoms pasaulėžiūroms“, „neapsisprendęs žmogus“, „neišmanėlis“, „žmogus, nepriėmęs pamokymo“, „neišmokytais“. † **1:5** „priims“ – Arba „įgis“, „įsigis“; hbr. žodis dažnai vartojamas rodant į pirkimą. Plg. Pat 23:23, 2:2-4. ‡ **1:6** „ir“ – Arba „tai yra“. § **1:6** „netiesioginės reikšmės pasakojimą“ – Arba „alegoriją“, „palyginimą“. * **1:6** „posakius“ – Arba „žodžius“. † **1:7** „drausmę“ – Arba „pataisanti auklėjimą“.

⁹ nes jie *yra* malonės †papuošalas tavo galvai ir grandinėlės tavo kaklui.

¹⁰ Mano sūnau, jei tave vilioja nusidėjėliai, nesutik. ¹¹ Jeigu jie sako: „Eikš su mumis, tykokime kraujo, Šbe priežasties surenkime pasalas nekaltajam, ¹² prarykime juos gyvus, kaip kapas, *tai yra †žvalus, kaip nužengiančius į duobę! ¹³ Rasime visokio brangaus turto, pripildysime savo namus grobio! ¹⁴ Savo †burtą mesk į mūsų tarpą, Švisi turėsime vieną piniginę!“ – ¹⁵ mano sūnau, *nesileisk į kelią su jais, sulaikyk savo koją nuo jų tako, ¹⁶ nes jų kojos bėga į blogį ir skuba kraujo pralieti. ¹⁷ Tikrai veltui tiesiamas tinklas prieš bet kurio †paukščio akis, ¹⁸ bet †šie tykoja savo *pačių* kraujo, jie surengia pasalą savo *pačių* Šgyvybei. ¹⁹ Tokie *yra* keliai kiekvieno, kuris pasigviešia neteisaus pelno; šis atima savo savininkų gyvybę.

Pirmas eilėraštis apie Išmintį: Baigtis tų, kurie atsisako klausyti

²⁰ Išmintis šaukia *gatvėje, plačiose vietose kelia savo balsą, ²¹ ji šaukia prie triukšmingų *gatvių* †kampų, kur vartai atsiveria; mieste ji

---

‡ **1:9** „papuošalas“ – gal „vainikas“. § **1:11** „be priežasties“ – Arba „be pagrindo“. * **1:12** „tai yra“ – Arba „ir“. † **1:12** „žvalus“ t. „ištisisus“. ‡ **1:14** „burtą“ – Plg. Dan 12:13, kur reikšmė yra likimas. § **1:14** „visi turėsime vieną piniginę“ – T. „mums visiems bus viena piniginė“. * **1:15** „nesileisk į kelią“ – Arba „neik keliu“. † **1:17** „paukščio“ – Arba „sparnuočio“. ‡ **1:18** „šie“ t. „jie“. § **1:18** „gyvybei“ – Arba „sielai“; t. y. pačiam sau. * **1:20** „gatvėje“ – Arba „lauke“. † **1:21** „kampų“ – Arba „pradžią“ (hbr. – galvų).

sako savo žodžius: ²² „O doroviškai naivūs žmonės, kiek ilgai mylėsite **‡**naivumą? Ir *kiek ilgai* Ššaipūnai mėgausis *šiepimu ir kvailiai nekęs pažinimo? ²³ †Gręžkitės, kai jus baru! Štai aš jums gausiai išliesiu savo dvasią, duosiu jums pažinti mano žodžius. ²⁴ Kadangi šaukiau, o jūs atsisakėte *paisyti*, ištiesiau savo ranką, ir niekas nekreipė dėmesio, ²⁵ bet jūs kiekvieną mano patarimą **‡**nustūmėte ir nenorėjote mano pabarimo, ²⁶ aš savo ruožtu juoksiuosi Šiš jūsų nelaimės, tyčiosiuosi, kai ateis jums siaubas, ²⁷ kai ateis jums siaubas lyg *suniokojimas ir užklups jus didžiulė nelaimė kaip viesulas, kai ant jūsų užeis sielvartas ir †susikrimitimas. ²⁸ Tada jie šauksis manęs, bet aš neatsakysiu, jie **‡**anksti manęs ieškos, bet nesuras manęs. ²⁹ Kadangi jie nekenė pažinimo ir nepasirinko VIEŠPATIES baimės, ³⁰ nenorėjo mano patarimo, Španiekino kiekvieną mano pabarimą,

---

‡ 1:22 „naivumą“ – Arba „atdarumą“, „patiklumą“, „lengvatikybę“, „imlumą *vos ne viskam*“, „būti lengvai suvedžiojami“; t. y. filosofinis neišrankumas, linkimas priimti įvairias mintis ir pasaulėžiūras todėl, kad neįžvelgia esminių skirtumų ir nenumato pasekmių. **§ 1:22** „šaipūnai“ – Arba „išjuokėjai“, „besityčiojančių“. ***** **1:22** „šiepimu“ – Arba „išjuokimu“, „tyčiojimusi“. **† 1:23** „Gręžkitės, kai jus baru“ – T. „Gręžkitės į mano barimą“. **‡ 1:25** „nustūmėte“ – Arba „pašalinote“, „ignoravote“. **§ 1:26** „iš jūsų didžiulės nelaimės“ – Arba „jūsų didžiulės nelaimės metu“. ***** **1:27** „suniokojimas“ – Gal „audra“. **† 1:27** „susikrimitimas“ – Hbr. žodis rodo į ankštumą; šiame kontekste tai labiausiai emocinė kančia. **‡ 1:28** „anksti“ – T. y. energingai, uoliai, kaip svarbiausias dalykas. **§ 1:30** „paniekino“ – Gal „atmetė“.

³¹ tai jie valgys savo pačiu keliu vaisiu ir pasisotins savo pačiu *kėslais. ³² Nes †doroviškai naivių žmonių ‡nusigrėžimas nuo išminties jiems smogs mirtinai ir kvailių šklestėjimas juos pražudys. ³³ Bet kas manęs klauso, tas saugiai gyvens ir bus ramus be nelaimės baimės.“

2

Antroji kalba sūnui

¹ Mano sūnau, jeigu priimsi mano žodžius ir mano įsakymus *laikysi pas save kaip brangenybę, ² kad palenktum savo ausį išminčiai ir nukreiptum savo širdį į supratimą, ³ gausis šitaip, jeigu šauksiesi išvalgumo ir †pakelsi savo balsą kreipdamas supratingumui, ⁴ jeigu ‡jos ieškosi kaip sidabro ir stengsiesi ją atrasti kaip paslėptus lobius, ⁵ tai tu šsuprasi, *ką*

* **1:31** „kėslais“ – Arba „sumanymais“. † **1:32** „doroviškai naivių žmonių“ – Žr. Pat 1:4, 1:22 ir kt. Šioje eilutėje kilmininko linksnio vartojimas rodo į būdingumą, t. y., į nukrypimą, kuris būdingas doroviškai naiviems žmonėms ir į klestėjimą (nerūpestingumą), kuris būdingas kvailiams. ‡ **1:32** „nusigrėžimas“ – Arba „atsimetimas“, t. y., nukrypimas į kitą pusę, kad neklausytų Išminties žodžių (žr. Pat 1:33).

§ **1:32** „klestėjimas“ – Arba „nerūpestingumas“, „vangumas“; tokį požiūrį skatina laikinas klestėjimas, stokos nesuvokimas.

* **2:1** „laikysi pas save kaip brangenybę“ – Arba „didžiai vertinsi“, „kaupsi“, „branginsi“, „slėpsi“. † **2:3** „pakelsi“ – Arba „atiduosi“. ‡ **2:4** „jos“, „ją“ – T. y. išmintis. Visi čia vartojami daiktavardžiai hbr. kalboje yra mot. giminės ir rodo kartu į išmintį. § **2:5** „suprasi, *ką* reiškia bijoti VIEŠPATIES“ – T. „suprasi VIEŠPATIES baimę“.

reiškia bijoti VIEŠPATIES ir *sužinoti, *ką* *reiškia* pažinti Dievą. ⁶ (Nes VIEŠPATS teikia išmintį, iš jo burnos *ateina* pažinimas ir †supratimas. ⁷ Jis laiko paruošęs ‡nenuviliančią išmintį Šdoriesiems, *yra* skydas tiems, kurie vaikščioja *vientisumo dorybėje, ⁸ saugodamas †teisingumo takus ir ‡atidžiai sergėdamas savo Ššventųjų kelią.) ⁹ Tada tu suprasi teisumą, teisingumą ir *lygiateisiškumą, *tai yra* kiekvieną dorą taką.

¹⁰ †Kai išmintis įeis į tavo širdį ir pažinimas bus malonus tavo sielai, ¹¹ nuovokumas tave atidžiai sergės, supratimas tave apsaugos, ¹² kad tave išgelbėtų nuo ‡blogio kelio, nuo žmogaus, kalbančio tai, kas iškreipta; ¹³ *tokie* Špalieka tiesius takus, kad vaikščiųų tamsybės keliais, ¹⁴ *tokie* džiaugiasi vykdydami bloga ir dziūgauja dėl blogio iškrypimų; ¹⁵ *jų keliai iškrypę, ir

---

* **2:5** „sužinoti, *ką* *reiškia* pažinti Dievą“ – T. „rasi Dievo pažinimą“. † **2:6** „supratimas“ – Arba „sugebėjimas priimti geriausią sprendimą“. ‡ **2:7** „nenuviliančią išmintį“ – Arba „saugią išmintį“, „praktišką išmintį“, „sveiką išmintį“. § **2:7** „doriesiems“ – T. „tiesiesiems“. * **2:7** „vientisumo dorybėje“ – Hbr.rieveiksmiška sandara „vientisai“, „dorai“, „be nukrypimų“, t. y. visa širdimi – ne puse širdies – vykdo Dievo valią. † **2:8** „teisingumo takus“ – T. y. teisiųjų takus; plg. paskesnę frazę. ‡ **2:8** „atidžiai sergėdamas“ – Hbr. žodžio šaknis: „aptverti“, pvz. gyvatvore. § **2:8** „šventųjų“ – Arba „dievotųjų“. * **2:9** „lygiateisiškumą“ – Arba „bešališkumą“. † **2:10** „Kai“ – Arba „Nes“. ‡ **2:12** „blogio kelio“ – T. y. nedoros gyvensenos, poelgių, papročių; arba „nuo blogo žmogaus kelio“. § **2:13** „palieka tiesius takus“ – Arba „atsisako tiesių takų“. * **2:15** „jų“ – T. „kurių“.

patys yra sukti savo takuose; – ¹⁶ kad išgelbėtų tave nuo svetimės moters, nuo svetimšios (ji meilika savo žodžiais, ¹⁷ †ji tokia, kuri palieka savo jaunystės vadovą ir pamiršta savo Dievo šandorą), ¹⁸ nes *jos namai grimzta į mirtį, ir jos takai – į mirusių. ¹⁹ Visi, kurie įeina pas ją, nebegrižta ir nenutveria gyvenimo takų. ²⁰

Raginimas ir jo paisymo rezultatas

†Tikslas yra toks: kad vaikšiotum gerųjų keliu ir laikytumeisi teisiųjų takų, ²¹ nes †dorieji gyvens šalyje, ir nepriekaištingieji pasiliks joje, ²² bet nedorėliai bus iškirsti iš žemės, ir šklastūnai bus iš jos išrauti.

3

Trečioji kalba sūnui

¹ Mano sūnau, nepamiršk mano įstatymo, bet tavo širdis tesaugo mano įsakymus, ² nes

---

† **2:17** „ji tokia, kuri palieka [...] vadovą ir pamiršta [...] sandorą“ – Hbr. sandara rodo jos ypatumus; galimas vertimas: „ji pasižymi savo jaunystės vadovo atsisakymu ir savo Dievo sandoros stūmimu iš atminties.“ † **2:17** „vadovą“ – Arba „lydintįjį“, „kartu esantįjį“, „vedlį“ „draugą“, „bičiulį“; gali rodyti (1) į Dievą (žr. paralelizmą; plg. Jer 3:4), arba (2) į jos sutuoktinį (jeigu „sandora“ čia reiškia santuokos sutartį, sudarytą pagal Dievo tvarką), arba (3) į žmogų, kuris auklėjo ją (pvz., tėvą, motiną, mokytoją). § **2:17** „sandorą“ – Gali rodyti į santuokos sandorą arba į Izraelio tautos sandorą su Jehova.

* **2:18** „jos namai“ – Arba „ji – jos namai“. † **2:20** „Tikslas yra toks: kad“ – Arba „Kad“. Hbr. žodis תִּקְוָה vartojamas Patarlių knygoje dar Pat 15:24, 19:20 ir dažnai nurodo tikslą arba siekį.

† **2:21** „dorieji“ – T. „tiesieji“. § **2:22** „sklastūnai“ – Arba „neištikimieji“, „išdavikai“, „klastingieji“.

jie tau pridės *ilgai besitęsiančias dienas ir †gyvybingų metų ir ‡ramybės. ³ Gailestingumas ir tiesa tenepalieka tavęs; užsirišk juos sau ant kaklo, įsirašyk juos savo širdies plokštėje; ⁴ Što padarinys toks: *įgysi †maloningumą ir ‡puikią įžvalgą, kurie matysis Dievo ir žmonių akyse. ⁵ Visa savo širdimi pasitikėk VIEŠPAČIU, o savo supratimu Šnesiremk. ⁶ Visuose savo keliuose *pripažink jį, ir jis †nukreips tavo takus.

⁷ Nebūk išmintingas savo akyse: bijok VIEŠPATIES ir venk blogio. ⁸ Tai bus ‡sveikata tavo Šbambai ir *smegenų drėgmė tavo kaulams. ⁹ Gerbk VIEŠPATĮ savo turtu ir viso savo prieaugio pirmaisiais vaisiais, ¹⁰ tai tavo svirnai bus gausiai pripildyti, ir šviežias vynas liesis per

---

* **3:2** „ilgai besitęsiančias dienas“ – Hbr. „dienų ilgumo“; gal „prailgintų dienų“, t. y., ilgą gyvenimo trukmę. † **3:2** „gyvybingų metų“ – Arba „gyvenimo metų“. ‡ **3:2** „ramybės“ – Hbr. žodis „šalom“ apima ramybę, gerovę, saugumą, sėkmę ir kt. § **3:4** „to padarinys toks:“ – Arba „taip“, „tokiu būdu“.

* **3:4** „įgysi“ – Arba „rasi“. † **3:4** „maloningumą“ – Arba „palankumą“, „malonę“. ‡ **3:4** „puikią įžvalgą“ – Arba „gerą apdairumą“, „gerą (puikų) supratimą“. § **3:5** „nesiremk“ – Arba „nepasikliauk“. Žr. II Met 14:11. * **3:6** „pripažink“ – Arba „paisyk“, „atkreipk dėmesį į“, „pažink“ (tas pat hbr. žodis vartojamas daugiau kaip 30 k. Patarlių knygoje). Dažniausiai verčiamas „pažinti“. † **3:6** „nukreips tavo takus“ – Arba „ištiesins tavo takus“. ‡ **3:8** „sveikata“ – Arba „išgydymas“, „pasveikimas“, „vaistai“. § **3:8** „bambai“ – Arba „pilvo vidurio duobelei“; turbūt rodo į viso kūną atgaivinimą (sinekdoha – retorinė figūra, kai visuma reiškiamą dalimi arba dalis reiškiamą visuma). * **3:8** „smegenų drėgmė“ – Plg. Job 21:24, kurioje rašoma, kad „kaulai drėgni nuo smegenų“.

surinkimo talpyklų kraštus. ¹¹ Mano sūnau, †nepaniekink VIEŠPATIES †drausmės, nesipiktink dėl jo pabarimo, ¹² nes ką VIEŠPATS myli, tą sudraudžia kaip tėvas sūnų, kuriuo gėrisi.

¹³ Koks didžiai palaimintas žmogus, kuris randa išmintį, ir žmogus, kuris įgyja supratimo, ¹⁴ nes Šnauda iš to, ką *ji teikia, yra vertingesnė negu nauda iš to, ką teikia sidabras, ir †pelnas iš jos yra *vertingesnis* už auksą. ¹⁵ Ji brangesnė už brangakmenius, ir †visa, ko trokšti, negali jai prilygti. ¹⁶ Šilgai besitęsiančios dienos – jos dešinėje, jos kairėje – turtai ir garbė. ¹⁷ Jos keliai – malonūs keliai, ir visi jos takai – *ramybė. ¹⁸ Ji yra †gyvybės medis tiems, kurie ją nutveria, ir †laimingas kiekvienas, kuris jos laikosi.

¹⁹ VIEŠPATS išmintimi Špastatė žemę, supratimu įtvirtino dangus. ²⁰ Jo pažinimu perskirti požeminiai vandenys, ir debesys lašina rasą.

---

† 3:11 „nepaniekink“ – Arba „neatmesk“. † 3:11 „drausmės“ – Arba „pataisančio auklėjimo“. § 3:14 „nauda iš to, ką ji teikia“ – T. „jos prekybinės pajamos“. * 3:14 „ji“, „jos“ – Šie įvardžiai rodo į išmintį ir supratimą kartu, kaip vieną dalyką (jie čia pateikti kaip sinonimai). 13-tos eilutės žodžiai וְהִשְׁתַּחֲוֶה (išmintis) ir וְהִשְׁתַּחֲוֶה (supratimas) abudu yra mot. gim. vns. † 3:14 „pelnas iš jos“ – T. „jos pelnas“. † 3:15 „visa, ko trokšti“ – T. „visi tavo troškimai“. § 3:16 „Ilgai besitęsiančios dienos“ – Hbr. „dienų ilgumas“; gal „prailgintos dienos“, t. y. ilga gyvenimo trukmė. * 3:17 „ramybė“ – Arba „ramumas“, „rami vidinė nuostata (nustatymas)“. † 3:18 „gyvybės“ – Arba „apstaus gyvenimo“, „apsčios gyvybės“. † 3:18 „laimingas“ – Arba „vadintinas laimingu“. § 3:19 „pastatė“ – Arba „pastatė ant pamatų“.

21 Mano sūnau, *neišleisk t̄jū iš savo akių, †laikykis sveikos išminties ir nuovokumo, 22 taip jie bus gyvybė tavo Šsielai ir gražmena tavo kaklui. 23 Tada saugiai eisi savo keliu, ir tavo koja nesuklups. 24 Kai gulsiesi *pailsėti*, *nebijosi, bet atsigulsi, ir tavo miegas bus saldus. 25 Nebijok staigaus siaubo ir †nedorėlių niokojimo, kai jis ateis, 26 nes VIEŠPATS bus †tavo pasitikėjimas ir apsaugos tavo koją nuo sugavimo spąstuose.

Ketvirtoji kalba sūnui

27 Nesulaikyk gero nuo to, kuriam tai priklausau, kai tavo rankos pajėgia *tai* padaryti. 28 Nesakyk savo artimui: „Eik ir sugrižk, ir rytoj tau duosiu“, Škai tu *dabar* turi tai pas save. 29 Nesumanyk *bloga prieš savo †artimą,

---

* **3:21** „neišleisk jų“ – T. „jos tegul nenuėina“. † **3:21** „jų“ – Turbūt įvardis „jų“ atstoja 13-tos eilutės išmintį ir supratimą. † **3:21** „laikykis“ – Arba „saugok“. § **3:22** „sielai [...] kaklui“ – Siela rodo į vidinį žmogų, kaklas rodo į jo kūną; kartu čia pateikti šie žodžiai rodo į žmogaus visumą. * **3:24** „nebijosi“ – Arba „nebūsi išgąsdintas“, „nedrebėsi iš baimės“. † **3:25** „nedorėlių niokojimo“ – Hbr. gramatinė sandara leidžia suprasti dvejai: (1) niokojimas, kuris užklups nedorėlius, bet nelies tų, kurie laikosi išminties ir nuovokumo (21 eil.) arba (2) niokojimas, kurį sukels nedorėliai. † **3:26** „tavo pasitikėjimas“ – Arba (1) Dievas yra tas, kuriuo tuo atveju pasitikėsi arba (2) Dievas yra tas, kuris tuo atveju tau suteiks tikėjimą (arba pagrindą tikėti), kad esi saugus. Dėl teksto paralelizmo, antras variantas atrodo tinkamesnis. § **3:28** „kai tu *dabar* turi tai pas save“ – T. „ir tai yra pas tave“. * **3:29** „bloga“ – Arba „žalos“. † **3:29** „artimą“ – Arba „kaimyną“.

jam saugiai gyvenant šalia tavęs. ³⁰ Nesivaidyk be reikalo su žmogumi, jei jis tau nieko blogo nėra padaręs. ³¹ Nepavydėk smurtininkui ir nepasirink nė vieno iš jo kelių, ³² nes Šuktas žmogus yra bjaurastis VIEŠPAČIUI, bet *jo paslaptis yra pas †doruosius. ³³ VIEŠPATIES †prakeikimas tvyro ant nedorėlio namų, bet teisiųjų Šbuveinę jis laimina. ³⁴ Tikrai jis pašėpia šaipūnus, bet *nuolankiesiems duoda malonę. ³⁵ Išmintingieji paveldės šlovę, bet †nugarbė „iškels“ kvailius.

4

Kalba vaikams: Paisykite tėvo auklėjimo, kad įgytumėte išminties

¹ *Vaikai, klausykite tėvo †pataisančio auklėjimo ir atkreipkite dėmesį, kad išmoktumėte †supratimo, ² nes duodu jums

---

‡ 3:29 „saugiai“ – T. y. manydamas, jog yra saugus. Hbr. žodis rodo į prieglaudą, prieglobstį, saugią vietą. § 3:32 „suktas žmogus“ – T. „tas, kuris nukrypęs“. * 3:32 „jo paslaptis yra pas doruosius“ – T. y. dorieji yra Dievo patikimųjų žmonių rate. † 3:32 „doruosius“ – T. „tiesiuosius“. ‡ 3:33 „prakeikimas“ – T. y. trukdymas, pasisekimo užkirtimas. § 3:33 „buveinę“ – Hbr. žodis gali būti verčiamas ir „ganykla“, „gardas“, „gyvenvietė“, „lanka“, „apsistojimo vieta“. * 3:34 „nuolankiesiems“ – Arba „nusižeminusiems“, „romiesiems“; kitose kontekstuose tiktų ir „varguoliams“, „prispaustiesiems“. † 3:35 „nugarbė“ – Arba „gėda“. * 4:1 „Vaikai“ – Arba „Sūnūs“. † 4:1 „pataisančio auklėjimo“ – Arba „drausmės“, „drausminančio pamokymo“. ‡ 4:1 „supratimo“ – Arba „įžvalgumo“, „išmanymo“.

gerą pamokymą! ŠNepalikite mano *įstatymo!
³ †Kai buvau ‡savo tėvo sūnelis, gležnas ir
 Šbranginamas *kaip* vienintelis savo motinos
 akyse, ⁴ *jis ir mokydamas mane pasakė: „Tavo
 širdis tegul tvirtai laiko mano žodžius! †Laikykis
 mano įsakymų ir gyvensi! ⁵ Įgyk išminties,
 įgyk supratimo. Nepamiršk ir nenukrypk nuo
 mano burnos ‡pasakymų. ⁶ Jos nepalik, ir ji
 tave atidžiai sergės; mylėk ją, ir ji tave saugos.
⁷ ŠIšmintis yra svarbiausias dalykas: *todėl*
 įsigyk išmintį, ir įsigyk supratimą *nors ir už*

Š 4:2 „Nepalikite“ – Arba „Neatsisakykite“. * 4:2 „įstatymo“
 – Hbr. žodis „torah“ turi plačią reikšmių apimtį; čia tiktų ir
 „mokymo“, „nurodymų visumos“. † 4:3 „Kai“ – Hbr. žodis,
 čia išverstas „Kai“, gali būti išverstas ir „Kadangi“, „Nes“ ir kt.
 ‡ 4:3 „savo tėvo sūnelis“ – T. „sūnus savo tėvui“; tekstas rodo,
 kad Saliamonas buvo jaunas ir nesubrendęs ir didžiai mylimas,
 todėl „sūnelis“ tinka. Š 4:3 „branginamas *kaip* vienintelis“
 – T. „vienatinis“, „vienintelis“. Vertimas grindžiasi tuo, kad (1)
 Saliamonas nebuvo vienturtis šeimoje (I Met 3:5) ir (2) hbr. žodis
 יָחִיד (jachyd) kartais reiškia „brangujį“, „unikalųjį“ (Ps 22:20; Ps
 35:17). * 4:4 „jis ir mokydamas mane pasakė“ – T. „jis ir mokė
 mane ir pasakė“. † 4:4 „Laikykis [...] ir gyvensi“ – Hbr. k.
 vienas po kito yra du liep. nuosakos vksm. Toje sandaroje slypi
 ir pasekmės pažadas ir tai, kad kalbėtojas linki tokios pasekmės,
 todėl galima suprasti šitaip: „Laikykis [...] ir gyvensi, taip ir
 linkiu“ (nuoroda: F. W. Gesenius, Oxford, Clarendon Press, 1910
 m., §110f). Plg. I Kar 22:12; II Kar 5:13; Iz 36:16, 45:22; Jer 6:16;
 Jer 25:5; Am 5:4,6; Ps 37:27; Pat 3:3-4, 7:2, 13:20; Job 2:9; Job
 22:21; II Met 20:20. ‡ 4:5 „pasakymų“ – Arba „žodžių“. Š 4:7
 „Išmintis yra svarbiausias dalykas“ – Arba „Išminties pradžia:
 įsigyk išmintį“, t. y. yra išmintinga ieškoti išminties. Hbr.
 gram. sandara leidžia išversti ir taip ir taip (plg. Pat 1:7, 9:10).

visą savo nuosavybę. ⁸ *Aukštai vertink ją, ir ji tave paaukštins; ji suteiks tau garbę, †kai ją apkabinsi. ⁹ Ji uždės ant tavo galvos malonės ‡papuošalą, suteiks tau šlovės vainiką.“

Penktoji kalba sūnui

¹⁰ Klausyk, mano sūnau, ir priimk mano Špasakymus, tai *tavo gyvenimo metų bus daug. ¹¹ †Išminties kelio tave mokiau, vedžiau tave tiesiais takais. ¹² Tau einant, nebus ankšta tavo žingsniams, ir jei bėgsi, nesuklups. ¹³ Tvirtai ‡laikykis Špataisančio auklėjimo, jo nepaleisk; *saugok jį, nes tai yra tavo gyvybė.

¹⁴ Į nedorėlių taką neįeik, ir blogųjų keliu neženki. ¹⁵ Venk jo, nepereik į jį, nususuk nuo jo ir praeik pro šalį. ¹⁶ Nes jie neužmiega, jeigu nėra padarę ko bloga, ir atimamas iš jų miegas, jeigu nėra ko suklydę. ¹⁷ Nes jie valgo nedorybės duoną ir geria smurto vyną. ¹⁸ Bet teisiųjų takas yra kaip †sužibanti šviesa, ‡vis labiau švintanti, Škol visiškai išaušta diena. ¹⁹ Nedorėlių kelias yra kaip tamsa: jie nežino, ant ko suklumpa.

---

* **4:8** „Aukštai vertink“ – Arba „išaukštink“. † **4:8** „kai“ – Arba „jei“. ‡ **4:9** „papuošalą“ – Gal „vainiką“. Žr. Pat 1:9. § **4:10** „pasakymus“ – Arba „žodžius“. * **4:10** „tavo gyvenimo metų bus daug“ – T. „bus daug tau gyvenimo metų“. † **4:11** Sakinys – T. „Išminties kelyje tave mokiau, vedžiau tave tiesiuose takuose“. ‡ **4:13** „laikykis“ – Arba „nusitverk“. § **4:13** „pataisančio auklėjimo“ – Arba „pataisančio auklėjimo“, „pataisančio ugdymo“, „drausminančio pamokymo“, „drausmės“. * **4:13** saugok,“ – Arba „sergėk“. † **4:18** „sužibanti“ – T. y. „aušros“. ‡ **4:18** „vis labiau švintanti“ – T. „einanti ir švintanti“. § **4:18** „kol visiškai išaušta diena“ – T. „iki įsitvirtina diena“.

Šeštoji kalba sūnui

20 Mano sūnau, atkreipk dėmesį į mano žodžius, palenk ausį į mano *pasakymus. 21 Neišleisk jų iš savo akių, saugok juos pačiame savo širdies viduje. 22 Nes jie yra gyvybė tiems, kurie juos randa, ir sveikata visam jų kūnui. 23 Labiau už viską, kas saugotina, saugok savo širdį, nes iš jos †teka gyvenimo versmės. 24 Pašalink nuo savęs burnos suktumą, ir lūpų išskrypimą atitolink nuo savęs. 25 Tavo akys turi žiūrėti tiesiai į priekį, ir tavo akių vokai turi būti nukreipti į tai, kas tiesiai prieš tave. 26 Atidžiai apžiūrėk taką savo kojai ir visi tavo keliai bus tvirti. 27 Nesuk nei į dešinę, nei į kairę; atitrauk savo koją nuo blogio.

5

Septintoji kalba sūnui

1 Mano sūnau, atkreipk dėmesį į mano išmintį ir palenk savo ausį mano supratimui, 2 kad saugotum nuovokumą ir kad tavo lūpos *laikytųsi pažinimo. 3 Nes svetimos moters lūpos varva †korio medumi ir jos burna švelnesnė už aliejų, 4 bet jos ‡galutinės pasekmės yra karčios kaip metėlė, aštrios kaip dviašmenis

---

* 4:20 „pasakymus“ – Arba „žodžius“. † 4:23 „teka gyvenimo versmės“ – Arba „išeina tai, kas išeina iš gyvenimo“, t. y. tavo gyvenimas priklauso nuo tavo širdies minčių. * 5:2 „laikytųsi pažinimo“ – Arba „išsergėtų pažinimą nepažeistą“. † 5:3 „korio medumi“ – Arba „korio syvais“. ‡ 5:4 „galutinės pasekmės“ – Hbr. „galas“. Arba „sukeltas rezultatas“.

kalavijas. ⁵ Jos kojos leidžiasi į mirtį, pragarą nusitveria jos žingsniai. ⁶ Škad *tik* *negalvotum apie gyvenimo taką – jos keliai vingiuoti, tu *tai* †nepastebi. ⁷ Taigi dabar, vaikai, klausykite manęs ir neatsitraukite nuo mano burnos žodžių. ⁸ Atitolink nuo jos savo kelią ir nesiartink prie jos namų durų, ⁹ kad kitiems neatiduotum savo garbės ir savo metų *neatiduotum* žiauriajam, ¹⁰ kad svetimi žmonės nesisotintų tavo turtu ir †tai, kas tavo įgyta sunkiu darbu *nebūtų* pašalinio namuose, ¹¹ ir galiausiai nevaitotum, kai sunyks tavo mėsa ir tavo kūnas, ¹² ir nesakytum: „Ai, ai! Kaip nekenčiau Špataisančio ugdymo, ir mano širdis paniekino pabarimą, ¹³ ir *nepaklausau savo mokytojų balsui, ir nepalenkiau savo ausies tiems, kurie †mane mokė! ¹⁴ †Tik per plauką neb-

---

§ 5:6 Daugelis vertimų verčia taip, kad ne sūnus, bet svetima moteris negalvoja apie gyvenimo taką ir nepastebi (nesupranta, nežino). Tačiau, hbr. vksm. (□□□ *tédé*, pagrindinė forma ׀ׁׂ׃ *jada*), kuris verčiamas „nepastebi“, kai vartojama šiose vietose, rodo į antrą, ne trečią asmenį: Job 38:5; Pat 30:4; Iz 58:3; Oz 13:4. * 5:6 „negalvotum apie“ – Arba „neapžiūrėtum“. † 5:6 „nepastebi“ – Arba „nesupranti“, „nežinai“. ‡ 5:10 „tai, kas tavo įgyta sunkiu darbu“ – Arba Hbr. „tavo sunkus darbas“, „tavo triūsas“. § 5:12 „pataisančio ugdymo“ – Arba „drausminančio pamokymo“, „pataisančio auklėjimo“, „pataisančio ugdymo“, „drausmės“. * 5:13 „nepaklausau [...] balsui“ – Arba „neklasiau [...] balso“. † 5:13 „mane mokė“ – Arba „davė man nurodymus“. ‡ 5:14 „Tik per plauką nebuvau“ – Arba „Vos nebuvau“, gal „Netrukus būčiau buvęs“.

uvau Švisiškoje nelaimėje *sušauktos žmonių grupės ir †susirinkimo tarpe.

Lik ištikimas savo žmonai

15 †Gerk vandenį iš savo paties talpyklos ir Štekančius vandenį iš savo paties šulinio. 16 *Teišsilieja tavo versmės lauke, plačiose vietose tavo vandenų upeliai. 17 Jie †tegul priklausau tau vienam, bet ne svetimiams šalia tavęs. 18 Tebūna tavo šaltinis palaimintas ir

---

§ 5:14 „visiškoje nelaimėje“ – Arba „visoje blogybėje“, „visiškame žlugime“, „visiškoje pražūtyje“. * 5:14 „sušauktos žmonių grupės ir susirinkimo“ – Tai gali rodyti į viešą susirinkimą, sušauktą spręsti jaunuolio bylą dėl paleistuvystės / svetimavimo; gali rodyti į susirinkimą, kuriame buvo dėstomas Dievo įstatymas, bet, deja, jis tokio mokymo nepaisė; gali rodyti į tai, kad jo lig šiol padarytos nuodėmės buvo žinomos, jo polinkis susirinkimo, t. y., žmonių bendruomenės, stebimas, ir niekas nebūtų nustebęs, jeigu jis visai būtų degradavęs. † 5:14 „susirinkimo“ – Arba „sambūrio“. † 5:15 „Gerk vandenį“ – Čia kalbama apie fizinio troškimo patenkinimą (plg. Pat 7:18); žodis „vandenys“ (hbr. dgs.) rodo šioje eilutėje į malonumą panašiai, kaip Pat 9:17 eilutėje, bet čia „vandenys“ rodo į malonumą, kuris sukelia palikuonis, o 5:16 „versmės“ ir „vandenų upeliai“ rodo į to malonumo pasekmes – palikuonis. „Talpykla“ ir „šulinys“ vaizdingai rodo į vyro „jaunystės žmoną“ (Pat 5:18). § 5:15 „tekančius“ – T. y. šviežius. * 5:16 Čia „versmės“ ir „vandenų upeliai“ rodo į palikuonis, į Pat 5:15 eilutės „vandenų“ pasekmę. Iš savo paties talpyklos ir šulinio žmogus sulaukia malonumo ir tada jis išsiuonia kaip sroveles savo paties teisėtus vaikus (ne nesantuokinių vaikų kaip užsiminta Pat 5:17 eilutėje.) į žmonijos upę. Plg. metaforas Įst 33:28, Sk 24:7, Oz 13:15 eilutėse. † 5:17 „tegul priklausau“ – Hbr. „tegul būna“. Reikšmė: kas gimsta iš tavęs turi būti visiškai ir teisėtai tavo, ne nesantuokinis, kuris tik pusiau priklausau tau.

džiaukis savo jaunystės žmona. ¹⁹ Ji *tebūna* kaip mylinti elnė ir *maloni* stirna. Visada jos krūtys tepatenkina tave, ir nuolat būk jos meilės nugalėtas. ²⁰ Juk kodėl, mano sūnau, būtum svetimos moters nugalėtas ir apkabintum svetimosios krūtinę? ²¹ Nes VIEŠPATIES akys *mato* žmogaus kelius, ir jis stebi visus jo takus. ²² Nedorėlį sugaus jo paties *Šneteisybės*, ir jis bus **pagautas* savo nuodėmės virvėmis. ²³ Jis mirs dėl *†drausmės* stokos ir dėl savo didelės kvailybės jis nuklys.

6

Aštuntoji kalba sūnui: Nelaiduok kito žmogaus skolų

¹ Mano sūnau, jei esi laidavęs už savo pažįstamą, *jei* esi **paspaudęs* ranką prisiimdamas atsakomybę *†už* svetimąjį, ² *†tu* savo burnos žodžiais esi išipainiojęs, savo burnos žodžiais esi sugautas. ³ Daryk jau šitaip, mano sūnau, ir išsivaduok, nes patekai į

---

‡ **5:19** „maloni stirna“ – Hbr. „malonės kalninė ožka“. § **5:22** „neteisybės“ – Arba „kaltės“, „nedorybės“, „blogadarybės“, „kaltės verti veiksmai“, „blogi veiksmai“; t. y. nukrypimai nuo to, kas teisinga, nuo Dievo nustatytos normos. * **5:22**

„pagautas“ – Arba „palaikomas“. † **5:23** „drausmės“ – Arba „pataisančio ugdymo“, „drausminančio pamokymo“. * **6:1**

„paspaudęs ranką prisiimdamas atsakomybę“ – Hbr. „tekšnojęs savo ranka“ ir kt. Tai būdavo laidavimo procedūra, panaši į nūdienos laidavimo sutarties pasirašymą. Žr. Pat 17:18, 22:26.

† **6:1** „už svetimąjį“ – Arba „svetimajam“. ‡ **6:2** Ši eilutė galimai yra sąlyginio teksto tęsinys; jei taip, ji prasidėtų su „jei“ ir baigtųsi su kableliu, ne tašku.

savo Špažįstamo rankas: eik, *nusižemink ir †smarkiai maldauk savo pažįstamo. ⁴ Neduok ‡miegoti savo akims nei Špasnausti savo akių vokams. ⁵ Išsivaduo­k kaip elnė iš *medžiotojo* rankos ir kaip paukštis iš paukštgaudžio rankos.

Tinginy­stė sukelia skurdą

⁶ Eik pas skruzdėlę, tinginy, apsvarstyk jos kelius ir pasidaryk išmintingas. ⁷ *Neturédama jokio †vadovo, ‡prižiūrėtojo ar valdovo, ⁸ ji paruošia Šsau maisto vasarą, *surenka sau peną pjūties metu. ⁹ Kiek ilgai †drybsosi, tinginy? Kada kelsiesi iš savo miego? ¹⁰ *Dar* truputį ‡pamiegoti, truputį pasnausti, truputį rankas susidėjus padrybsoti, – ¹¹ ir tavo skurdas ateis kaip žygiuotojas ir tavo nepriteklis kaip Šginkluotas vyras.

Apgaulė sukelia žlugimą

---

§ 6:3 „pažįstamo“ – Hbr. žodis pagal kontekstą gali būti išverstas ir „artimas“, „draugas“, „bičiulis“, „kaimynas“. * 6:3 „nusižemink“ – Arba „save mindžiok“. † 6:3 „smarkiai maldauk“ – Arba „kaulyk“, „įkyriai prašyk“, „audringai maldauk“. ‡ 6:4 „miegoti“ – Hbr „miego“. § 6:4 „pasnausti“ – Hbr. „snaudulio“. * 6:7 „Neturédama“ – Hbr. „kuriai nėra“. † 6:7 „vadovo“ – Hbr. žodis ׀ִצִיִן (qatsiyn) vartojamas rodant į karinius vadus (Joz 10:24, Ts 11:6) ir į civilinius vadovus (Iz 1:10, Mch 3:1, 9). ‡ 6:7 „prižiūrėtojo“ – Arba „pareigūno“. § 6:8 „sau“ – Arba „savo“ (2 k.). * 6:8 „surenka“ – Arba „suvalo“ (iš laukų). † 6:9 „drybsosi“ – Arba „gulėsi“, „miegosi“. ‡ 6:10 „pamiegoti, [...] pasnausti, [...] rankas susidėjus padrybsoti“ – Hbr. „miego, [...] snaudulio, [...] rankų sudėjimo padrybsoti / gulėti / miegoti“. § 6:11 „ginkluotas vyras“ – Arba „vyras su skydu“.

12 Nenaudėlis žmogus, nedoras žmogus, vaikštinėja *kalbėdamas* *apgaulinga burna. 13 Jis mirkteli akimis, kalba kojomis, moko pirštais. 14 *Turėdamas* savo širdyje †suktybių, jis nuolat sumano blogį, sėja nesutarimus. 15 Dėl to jo žlugimas ateis staiga, per akimirką jis bus sutriuškintas nepagydomai.

VIEŠPATS nekenčia šių šešių dalykų

16 VIEŠPATS nekenčia šitų šešių *dalykų*, net septyni yra jam bjaurybė: 17 išdidžios akys, melagingas liežuvis ir nekaltą kraują praliejanti rankos, 18 širdis, sumananti nedorus sumanymus, kojos, ‡skubiai bėgančios į blogį, 19 nebūtus dalykus škalbantis melagingas liudytojas, ir tas, kuris sėja nesutarimus tarp brolių.

Devintoji kalba sūnui: Venk lytinės nedorybės

20 Mano sūnau, *laikykis savo tėvo įsakymo ir neatmesk savo motinos įstatymo. 21 Laikyk juos nuolat †prisirišęs prie širdies ir apsirišk juos aplink kaklą. 22 Kai tu eini ‡tas įstatymas ves tave, kai tu miegi jis saugos tave, o tau

---

* **6:12** „apgaulinga“ – Hbr. „sukta“, „iškreipta“. † **6:14** „suktybių“ – Arba „iškrypimų“. ‡ **6:18** „skubiai bėgančios“ – Hbr. „skubančios bėgti“. § **6:19** „kalbantis“ – Hbr. „iškvepiantis“. * **6:20** „laikykis“ – Arba „saugok“; žr. Pat 2:8, 5:2 ir kt. † **6:21** „prisirišęs“, „apsirišęs“ – Arba „pririšęs prie savo“, „aprišęs prie savo“ (lietuviškas „-si-“ atstoja „savo“). ‡ **6:22** „tas įstatymas“ – Hbr. „ji“, mot. gim. įvardis, kuris rodo į 20-tos eilutės hbr. mot. gim. žodį išverstą „įstatymas“. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad hbr. žodis תורה (tora) turi ir „privalomo pamokymo“, „nurodymo“ atspalvį.

atsibudus jis kalbės su tavimi. ²³ Nes įsakymas yra žibintas, ir įstatymas – šviesa, ir drausmės pabarimai – gyvenimo kelias, ²⁴ kad tave saugotų nuo blogos moters, nuo svetimos moters Šliežuvio meilikavimo. ²⁵ *Nenorėk jos grožio savo širdyje, ir neleisk jai pagauti tave savo †akių vokais. ²⁶ Nes per paleistuvaujančią moterį vyrui *telieka* duonos kąsnis, ir ‡svetimautoja medžioja brangią gyvybę. ²⁷ Ar gali žmogus paimti ugnį į savo užantį ir šnesudeginti savo drabužių? ²⁸ Arba ar gali žmogus vaikščioti ant karštų žarijų ir *nenudegti kojų? ²⁹ Taip ir tas, kuris †įeina pas savo artimo žmoną; ‡neliks nekaltas nė vienas, kuris ją paliečia. ³⁰ Žmonės nepaniekina vagies, jei jis vagia, kad patenkintų savo Šsielą, kai yra alkanas; ³¹ tačiau pagautas jis turi atmokėti septyneriopai, atiduoti visą savo namų turtą. ³² Kas su moterimi svetimauja, tas stokoja *nuovokos; kuris tai daro, tas pražudo savo

---

§ 6:24 „liežuvio meilikavimo“ – T. „slidaus liežuvio“. * 6:25 „Nenorėk jos grožio“ – Arba „Nesigėrėk jos grožiu“, „Negeisk jos grožio“. † 6:25 „akių vokais“ – Arba „blakstienomis“. Plg. II Kar 9:30, Jer 4:30; Eze 23:40. ‡ 6:26 „svetimautoja“ – Hbr. „kito vyro žmona“. § 6:27 „nesudeginti savo drabužių“ – Hbr. „ir jo drabužiai nesudegs“. * 6:28 „nenudegti kojų“ – Hbr. „jo kojos nenudegs“. † 6:29 „įeina“ – Žr. Prd 19:31, II Sam 3:7 ir kt. ‡ 6:29 „neliks nekaltas“ – Arba „neliks be kaltės pasekmių“, „neliks nenubaustas“, „neišsisuks iš bausmės“. § 6:30 „sielą“ – Hbr. נֶפֶשׁ (nefeš). * 6:32 „nuovokos“ – Hbr. לֵב (leb) „širdis“; arba „sveiko proto“, „blaivios mąstysenos“, „sveiko mąstymo“. Hbr. žodis yra asocijuojamas su protingais sprendimais, išmintimi.

†sielą. ³³ Sužalojimo ir negarbės jis susilauks, ir jo gėda nebus išdildyta. ³⁴ Nes pavyduliavimas yra vyro įtūžis, ir jis keršto dieną nepasigailės. ³⁵ Jis nepriims jokio Špasiūlyto papirkimo, ir nesutiks, nors ir duotum didžiulį kyšį.

7

¹ Mano sūnau, laikykis mano žodžių ir mano įsakymus *laikyk savyje kaip brangenybę. ² Saugok mano įsakymus ir gyvenk, ir mano įstatymą kaip savo akies vyzdį. ³ Užsirišk juos sau ant pirštų, išrašyk juos savo širdies plokštėje. ⁴ Sakyk išminčiai: „Tu mano sesuo“, – o †išmonę vadink giminaite, ⁵ kad jos apsaugotų tave nuo svetimos moters, nuo svetimosios, melikaujančios savo žodžiais.

⁶ Nes prie savo namų lango žiūrėjau pro savo pinučius ⁷ ir mačiau tarp doroviškai naivių žmonių, pastebėjau tarp †jaunuolių Šsveiko mąstymo stokojantį jaunikaitį, ⁸ einantį gatve arti jos kampo, ir jis žingsniavo keliu jos namų link ⁹ prieblandoje, *dienai blėstant, nakties ir

† 6:32 „sielą“ – Hbr. נֶפֶשׁ (nefeš). † 6:34 „itūžis“ – Arba „rūstybę“. § 6:35 „pasiūlyto papirkimo“ – Hbr. „papirko / išpirkos veido“. * 7:1 „laikyk savyje kaip brangenybę“ – Arba „didžiai vertink“, „kaupk“, „brangink“, „slėpk“. † 7:4 „išmonę“ – Arba „supratimą“, „įžvalgumą“; čia vartojamas mot. gim. sinonimas dėl hbr. kalbos žodžio, kuris čia išverstas „giminaite“. † 7:7 „jaunuolių“ – T. „sūnų“; arba „jaunų žmonių“. § 7:7 „sveiko mąstymo“ – T. „širdies“; arba „sveiko proto“, „blaivios mąstysenos“. Hbr. žodis yra asocijuojamas su protingais sprendimais, išmintimi. * 7:9 „dienai blėstant“ – T. „dienos vakare“.

tamsos viduryje. ¹⁰ Ir štai jį pasitiko moteris paleistuvės apdaru ir †klastinga širdimi. ¹¹ (Ji triukšminga ir maištinga, jos kojos nepasilieka ‡namie. ¹² Tai gatvėje, tai aikštėse, ir prie kiekvieno kampo ji tykoja.) ¹³ ŠTaigi ji pastvėrė jį ir pabučiavo; *rodydama* *kietą veido išraišką jam tarė: ¹⁴ „Aš turiu taikos aukas; šią dieną ištesėjau savo įžadus.“

8

⁶ Klausykite, nes kalbėsiu tai, kas kilnu, ir mano *lūpos skelbs tai, kas tiesu. ¹³ VIEŠPATIES baimė – *tai* nekęsti blogio; puikybės, išdidumo, †blogio kelio ir iškrypusios burnos aš nekenčiu. ¹⁷ Aš myliu tuos, kurie mane myli, ir kas anksti manęs ieško, mane suras. ¹⁸ Turtai ir garbė yra pas mane, išliekantis lobis ir teisumas.

²² ‡VIEŠPATS turėjo Šmane, savo kelio pradžią, prieš savo senovės *kūrinius. ³⁰ tada aš buvau šalia jo kaip †architektas, ir kasdien buvau *jo*

---

† **7:10** „klastinga“ – Arba „paslaptina“. ‡ **7:11** „namie“ – Arba „jos namuose“. § **7:13** „Taigi“ – Arba „Ir“. * **7:13** „kietą veido išraišką“ – Plg. Pat 21:29. * **8:6** „lūpos skelbs tai, kas tiesu“ t. „lūpų pravirimas – kas tiesu“ arba „lūpų žiojimas – kas tiesu“. † **8:13** „blogio kelio“ t. y. blogos elgsenos. ‡ **8:22** Eilutės reikšmė: prieš visatos sukūrimą Išmintis buvo pas Dievą. Plg. Joh 1:1; Kol 1:17; Lk 11:49; I Kor 1:24, 30; Kol 2:3. § **8:22** „mane, savo kelio pradžią“ – Arba „mane savo kelio pradžioje“. * **8:22** „kūrinius“ – Arba „veiksmus“, bet rodo į tai, ką Jo veiksmai sukūrė. † **8:30** „architektas“ – Arba „ugdytinis“.

pasigėrėjimas, visuomet džiūgaudama jo aki-
vaizdoje, ³¹ džiūgaudama jo žemės gyvenamoje
vietoje Šir *labai gėrėdamasi †žmonių palikuon-
imis.

³² Taigi dabar, vaikai, klausykite manęs!
Nes palaiminti *tie, kurie* laikosi mano kelių.
³⁴ Koks didžiai palaimintas žmogus, kuris manęs
klauso, kasdien budėdamas prie mano vartų,
Šlaukdamas šalia mano durų staktų.

9

¹ *Išmintis †pasistatė namus, ji išsitašė septy-
nis stulpus. ² Ji Šskerdė savo maistinius gyvulius,
sumaišė savo vyną, taip pat paruošė savo stalą.
³ Ji išsiuntė savo tarnaites, ji šaukia iš miesto

---

‡ **8:31** „gyvenamoje vietoje“ – Arba „pasaulyje“. § **8:31** „ir“
– Arba „tai yra“. * **8:31** „labai gėrėdamasi“ – T. „mano
pasigėrėjimai buvo su“. Plg. Ps 16:3, Iz 62:4. † **8:31** „žmonių
palikuonimis“ – Arba „Adomo sūnumis / vaikais / palikuonimis“,
„žmonija“. ‡ **8:32** „laikosi mano kelių“ t. y., „elgiasi, kaip
nurodau“. § **8:34** „laukdamas šalia mano durų staktų“ – Arba
„eidamas sargybą šalia mano durų staktų“, „saugodamas mano
durų staktas“. * **9:1** „Išmintis“ – Hbr. Išmintys (intensyvus
daugiskaitinis), t. y., gryniausia, pranašiausia išmintis; tas pats
Pat 1:20, 24:7. † **9:1** „pasistatė namus“ – Hbr. „pastatė savo
namus“. ‡ **9:1** „išsitašė“ – Hbr. „ištašė savo“; hbr. žodis
vartojamas rodant į akmentašio darbą. § **9:2** „skerdė savo
maistinius gyvulius“ – Arba „papjovė (skerdė) savo skerdieną“.

aukštumų: ⁴ „Kas tik yra *doroviškai naivus, tas tegul užsuka čia“; kuriam trūksta †sveiko mąstymo, tam ji sako: ⁵ „Ateikite, valgykite mano duonos ir gerkite vyno, kurį sumaišiau. ⁶ ‡Palik Šdoroviškai naivius *žmones* ir gyvensi, eik gi supratimo keliu!“ ¹⁰ VIEŠPATIES baimė yra išminties pradžia, ir Šventojo pažinimas yra supratimas. ¹⁷ „Vogti vandenys saldūs, ir

---

* **9:4** „doroviškai naivus“ – Hbr. žodis rodo į žmogų, kuris lengvai traukiamas į blogį todėl, kad jis yra „atdaras“ vos ne viskam, imlūs visokioms mintims. Neįžvelgdamas esminių skirtumų, nenumatydamas pavojų ir pasekmių, toks mintyse suteikia „erdvės“ įvairioms pasaulėžiūroms, įskaitant pražūtingas. Šie žodžiai gali apibūdinti tokį žmogų: „atdarasis“, „naivuolis“, „nesusigaudantis *žmogus*“, „*žmogus*, nepasirinkęs *pasaulėžiūros*“, „neutralus *žmogus*, *pasaulėžiūros atžvilgiu*“, „pasižymintis atvirumu“, „*žmogus*, kuris atdaras *bet kam*“, „*žmogus*, kuris turi vietos *nesuderinamoms pasaulėžiūroms*“, „neapsisprendęs *žmogus*“, „neišmanėlis“, „*žmogus*, nepriėmęs pamokymo“, „neišmokytais“. † **9:4** „sveiko mąstymo“ – Hbr. „širdies“; arba „sveiko proto“, „blaivios mąstysenos“. Hbr. žodis yra asocijuojamas su protingais sprendimais, išmintimi. ‡ **9:6** „Palik doroviškai naivius *žmones*“ – Arba „Atsakyk doroviškai naivių *žmonių*“. § **9:6** „doroviškai naivius *žmones*“ – Hbr. žodis rodo į žmogų, kuris lengvai traukiamas į blogį todėl, kad jis yra „atdaras“ vos ne viskam. Neįžvelgdamas pavojų, toks mintyse suteikia „erdvės“ įvairioms pasaulėžiūroms, įskaitant pražūtingas. Šie žodžiai gali apibūdinti tokį žmogų: „naivuolis“, „nesusigaudantis *žmogus*“, „*žmogus*, nepasirinkęs *pasaulėžiūros*“, „neutralus *žmogus*, *pasaulėžiūros atžvilgiu*“, „pasižymintis atvirumu“, „*žmogus*, kuris atdaras *bet kam*“, „*žmogus*, kuris turi vietos *nesuderinamoms pasaulėžiūroms*“, „neapsisprendęs *žmogus*“, „neišmanėlis“, „*žmogus*, nepriėmęs pamokymo“, „neišmokytais“.

slaptoje valgoma duona *gardi.“¹⁸ Bet jis nežino, kad ten yra mirusieji, kad jos †svečiai yra pragaro gelmėse.

10

¹ Saliamono patarlės. Išmintingas sūnus džiugina tėvą, bet kvailas sūnus yra sielvartas savo motinai. ² Nedorybės lobiai naudos neduoda, bet teisumas išgelbsti nuo mirties. ⁸ Kas išmintingas širdimi, tas priima įsakymus, bet kas kvailas lūpomis, tas bus nublokštas.

⁹ Kas *nekaltai vaikščioja, saugiai vaikščioja, bet kas iškraipo savo kelius, bus †išaiškintas. ¹⁷ †Kas Špaiso *pataisantį ugdymą yra takas į gyvenimą, bet kas atmeta pabarimą, tas klaidina.

¹⁹ Kur daug žodžių, ten netrūksta †nuodėmių, bet kas pažaboja savo lūpas, yra išmintingas. ²⁰ Teisiojo liežuvis yra kaip rinktinis sidabras, o nedorėlio †nuovoka yra mažavertė. ²¹ Teisiojo

* **9:17** „gardi“ – T. „maloni“; arba „skani“. † **9:18** „svečiai“ – Arba „pakviestieji“. * **10:9** „nekaltai vaikščioja“ – Arba „vaikščioja vientisumo dorybėje“. † **10:9** „išaiškintas“ – Arba „susektas“, „žinomas“. † **10:17** Galimas kitas vertimas (neįmanoma rodyti tik galūnės pasvirusiu šriftu, bet žodžio „take“ yra numatomas vietininkas, hbr. sandaroje vietininkas neatsispindi): „Kas paiso pataisantį ugdymą, tas yra gyvenimo take, bet kas atmeta pabarimą, tas klaidžioja.“ § **10:17** „paiso“ – Hbr. žodis kitur išverstas „laikytis“, „vykdyti“, „apsaugoti“.

* **10:17** „pataisantį ugdymą“ – Arba „drausmę“. † **10:19** „nuodėmių“ – Arba „nusižengimų“. † **10:20** „nuovoka“ – Hbr. לֵב (leb) „širdis“; žr. Pat 10:21, kurioje vartojamas hbr. žodis „leb“.

lūpos Šmaitina daugelį, bet kvailieji miršta dėl *nuovokos stokos. ²² Praturtina štai kas – VIEŠPATIES palaiminimas, ir jis prie to neprideda sielvarto.

²⁷ VIEŠPATIES baimė prideda dienų, bet nedorėlių metai bus sutrumpinti. ²⁸ Teisiojo neabejotina †viltis *teikia* džiaugsmą, o nedorėlio †lūkestis žūva.

³¹ Teisiojo burna užaugina išminties, bet iškreiptas liežuvis bus išpjautas. ³² Teisiojo lūpos žino, kas yra priimtina, bet nedorėlių burna *kalba* Šdaugybę suktybių.

11

¹ *Apgaulingos svarstyklės – bjaurastis VIEŠPAČIUI, bet †tikslus svarstis †jam patinka.

² Atėjus išdidumui, ateina ir gėda, bet su nuolankiaisiais *yra* išmintis. ¹⁴ Kai nėra išmintingo kreipimo, tauta žlunga, bet saugumas Šten, kur daug patarėjų.

---

§ **10:21** „maitina“ – Arba „gano“, t. y. tenkina poreikius.

* **10:21** „nuovokos“ – Hbr. לֵב (leb) „širdis“; žr. Pat 10:20, kurioje vartojamas hbr. žodis „leb“; arba „sveiko proto“, „blaivios mąstysenos“, „sveiko mąstymo“. Hbr. žodis yra asocijuojamas su protingais sprendimais, išmintimi. † **10:28** „viltis“ – Tai, kas laukiama neabejojant. † **10:28** „lūkestis“ – Priklausomai nuo konteksto, hbr. žodis gali reikšti arba „noras“ (pagrįstas arba nepagrįstas), arba „tai, kas laukiama neabejojant“.

§ **10:32** „daugybę suktybių“ – Arba „iškreiptus dalykus“; hbr. žodis yra dgs. * **11:1** „Apgaulingos“ – Arba „Melagingos“. † **11:1** „tikslus svarstis“ – T. „tobulas akmuo“.

† **11:1** „jam patinka“ – Hbr. „jo pasigėrėjimas“. § **11:14** „ten, kur daug patarėjų“ – Arba „būna per daugelį patarėjų“.

18 Nedorėlis daro *apgaulingą darbą, bet kas sėja teisumą, tam bus †užtikrintas užmokestis.

21 ‡Ranka į ranką §blogas žmogus neliks nenubaustas, bet teisųjų *sėkla bus išvaduota. 24 †Vienas plačiai išskirsto, bet vis dėlto turtėja, o kitas pasilaiko tai, ką turėtų atiduoti, bet tik nuskursta. 25 ‡Dosni siela §bus praturtintas, ir kas pagirdo, pats bus pagirdytas. 29 Kas *vargina savo †šeimyną, tas paveldės vėją, ir toks kvailys *tampa* išmintingos širdies žmogaus tarnu. 30 Teisiojo vaisius *yra* gyvybės medis, ir kas laimi sielų, *yra* išmintingas.

12

1 Kas myli *drausminančią pamokymą, myli pažinimą, bet kas nekenčia pabarimo, *yra* bukaprotis.

---

* 11:18 „apgaulingą“ – Arba „melagingą“. † 11:18 „užtikrintas“ – Arba „tvirtas“, „tikras“. ‡ 11:21 „Ranka į ranką“ – hbr. idiomos reikšmė gali būti „*Net esant* ranka į ranką *patvirtintam* *sutarimui*“ arba „neišvengiamai“ (todėl, kad patvirtinta). § 11:21 „nedorėlis“ – „blogas žmogus“. * 11:21 „sėkla“ t. y. „palikuonys“. † 11:24 „Vienas ...“ t. „Būna plačiai išskirstantis, bet vis dėlto turtėjantis, taip pat pasilaikantis tai, ką turėtų atiduoti, bet tik nuskurstantis.“ ‡ 11:25 „Dosni siela“ – Arba „Siela, kuri *dosnumu* palaimina“. § 11:25 „bus praturtintas“ t. „bus nutukinamas“. Šis hebraizmas rodo į materialią gerovę. Plg. Įst 32:15. * 11:29 „vargina“ – Arba „kamuoja“. † 11:29 „šeimyną“ – Arba „namus“, „namiškius“, „namų ūkį“. * 12:1 „drausminančią pamokymą“ – Arba „pataisančią auklėjimą“, „drausmę“.

² Geras *žmogus* įgyja VIEŠPATIES palankumą, bet jis pasmerks †žmogų, kuris sumano nedorus planus.

³ Žmogus nebus įtvirtintas nedorybe, bet teisiųjų šaknis nebus pajudintas. ⁴ Šauni moteris yra savo vyro vainikas, bet ta, kuri užtraukia gėdą, yra kaip puvinys jo kauluose. ⁷ Nedorėliai yra parbloškiami ir jų nebėra, bet teisiųjų namai stovės. ¹⁰ Teisusis rūpinasi savo gyvulio gyvybe, bet nedorėlio †galestingiausi jausmai yra žiaurūs. ¹² Nedorėlis Šgeidžia blogųjų tinklą, bet *teisiajam šaknis duota. ¹⁵ Kvailio akims jo kelias atrodo teisingas, bet kas klauso patarimo yra išmintingas.

¹⁶ Kvailio rūstybė tuoj pat žinoma, bet †sumanus *žmogus* †nuslepia Šnepagarbą.

¹⁹ *Tiesą kalbančios lūpos išsilaikys amžinai,

---

† **12:2** „žmogų, kuris sumano nedorus planus“ t. „nedorų planų (sumanymų, kėslų) žmogų“. † **12:10** „galestingiausi jausmai“ – Arba „gilūs jausmai“, „apstus meilingumas“. § **12:12** „geidžia blogųjų tinklą“ t. y. „geidžia blogųjų tinkle esančio prisiplėšto turto“; metonimija; tai yra kalbos retorinė arba stilistinė figūra, kuria vienas dalykas (čia „tinklas“) rodo į platesnį susijusį dalyką (tai, kas yra tinkle). * **12:12** „teisiajam šaknis duota“ t. „teisiojo šaknį duoda jis“ (turbūt Dievas); žodis „šaknis“ metaforiškai rodo į tvirtą gyvenimo pagrindą, kitaip tariant tvirtą pamatą, ant kurio yra saugu „statyti“ savo gyvenimą, todėl galima ir šis vertimas: „teisiajam pamatą duoda Dievas“. Jei veiksmazodis „duoda“ netranzityvinis, galimas šis vertimas: „bet duoda teisiojo šaknį“. † **12:16** „sumanus“ – Arba „gudrus“. † **12:16** „nuslepia“ – Arba „priedengia“. § **12:16** „nepagarbą“ – T. y. įžeidimą, užgaulę. * **12:19** „Tiesą kalbančios lūpos“ t. „Tiesos lūpa“.

bet meluojantis liežuvis tik akimirksnį.
²⁰ Apgaulė yra širdyje tų, kurie sumano pikta,
 bet taikingai patariantiems yra džiaugsmas.

²² Meluojančios lūpos yra bjaurastis
 VIEŠPAČIUI, bet kurie elgiasi pagal teisybę,
 tie jam patinka.

²⁵ Nerimas žmogaus širdyje ją smukdo, bet
 geras žodis ją pradžiugina. ²⁸ †Gyvybė yra
 teismo kelyje, juk to tako ‡kryptimi nėra mir-
 ties.

13

¹ Išmintingas sūnus klauso savo tėvo
 *drausminančio pamokymo, bet šaipūnas
 neklauso barimo.

² Iš savo burnos vaisiaus žmogus valgys tai,
 kas gera, bet †klastūnų siela valgys smurtą.

³ Kas ‡sulaiko savo burną, tas apsaugo savo
 gyvybę, bet kas plačiai atveria savo lūpas, tam
 bus pražūtis. ⁹ Teisiųjų šviesa džiūgauja, bet
 nedorėlių žibintas bus užgesintas.

¹⁰ Tik per išdidumą kyla ginčas, bet išmintis
 yra su tais, kurie priima gerą patarimą.
¹² Atidėta viltis susargdina širdį, o įgyvendintas
 troškimas yra gyvybės medis.

---

† 12:28 „Gyvybė“ – Arba „Gyvenimas“. ‡ 12:28 „kryptimi“ –
 Arba „kelionėje“. * 13:1 „drausminančio pamokymo“ – Arba
 „pataisančio auklėjimo“, „drausmės“. † 13:2 „klastūnų“ – Arba
 „klastingųjų“, „neištikimųjų“ „išdavikų“. ‡ 13:3 „sulaiko“,
 „apsaugo“ – Abudu žodžiai išversti iš to pačio hbr. žodžio, kuris
 įvairiai verčiamas; plg. Pat 21:23.

14 Išmintingojo įstatymas – Šgyvybės šaltinis, kad pavyktų išvengti mirties žabangų. ²⁰ Kas vaikščioja su išmintingais, bus išmintingas, bet kas draugauja su kvailais, *sužlugs. ²⁴ Kas gailisi savo rykstelės, nekenčia savo sūnaus, bet kas jį myli, drausmina jį †anksti.

²⁵ Teisusis valgo iki savo sielos soties, bet nedorėlių pilvas stokos.

14

¹ Kiekviena išmintinga moteris statydina savo *namus, bet kvaila nugriauna juos savo rankomis.

² Kas vaikščioja †besilaikydamas savo tiesumo, bijo VIEŠPATIES, bet kas †eina savo suktais keliais, jį niekina.

³ Kvailojo burnoje – išdidumo šlazda, bet išmintingųjų lūpos juos apsaugos.

⁴ Kur nėra jaučių, *ten* švarios ėdžios, bet gausus prieaugis *gaunamas* jaučio jėga. ¹⁰ Širdis

---

§ 13:14 „gyvybės“ – Arba „gyvenimo“. * 13:20 „sužlugs“ – Arba „sulūš“. † 13:24 „anksti“ – Reikšmė yra arba kol ne vėlu (laiku) arba ankstyvoje vaikystėje. * 14:1 „namus“ – Arba „šeimą“, „šeimyną“, „namiškius“. † 14:2 „besilaikydamas savo tiesumo“ – Arba „savo tiesumue“ „su tiesumu“, t. y., nukrypdamas į nedorą elgseną. † 14:2 „eina savo suktais keliais“ – Arba „savo keliuose nukrypsta nuo tiesumo“, t. y., nukrypsta nuo doros elgsenos į nedorą elgseną. § 14:3 „lazda“ – Arba „išaugęs ūglis“, „atžala“; rodo į tai, kad išdidumą skatina paties kvailio žodžiai; jo išpuikęs būdas vis blogėja.

pažįsta savo pačios kartumą, ir pašalietis
*nesidalins jos džiaugsmu.

11 Nedorėlių †namai bus sunaikinti, bet ‡dorųjų padangtė klestės. 12 Būna kelias, kuris Šatrodo *teisingas žmogui, bet jo galas – mirties keliai. 15 †Doroviškai naivus žmogus tiki ‡visokiais dalykais, kas tik pasakyta, bet Šsumanus žmogus *apsvarsto savo †žingsnius.

17 Kas greitai supyksta, ‡kvailai elgiasi, o Šžmogus, kuris sumano nedorus planus, yra nekenčiamas.

---

* 14:10 „nesidalins jos džiaugsmu“ – Arba „neįsimaišo į jos džiaugsmą“, „nedalyvauja jos džiaugsme“. † 14:11 „namai“ – Tai tvirtas pastatas, vos ne „rūmai“. ‡ 14:11 „dorųjų“ – Arba „tiesiųjų“. § 14:12 „atrodo teisingas žmogui“ – Arba „žmogaus akyse yra teisingas“. * 14:12 „teisingas“ – Arba „tiesus“, „lygus“. † 14:15 „Doroviškai naivus žmogus“ – Hbr. žodis rodo į žmogų, kuris lengvai traukiamas į blogį todėl, kad jis yra „atdaras“ vos ne viskam; nežvelgdamas pavojų, toks mintyse suteikia „erdvės“ įvairioms pasaulėžiūroms, įskaitant pražūtingas. Šie žodžiai gali apibūdinti tokių žmogų: „naivuolis“, „žmogus, nepasirinkęs pasaulėžiūros“, „neutralus žmogus, pasaulėžiūros atžvilgiu“, „pasižymintis atvirumu“, „žmogus, kuris atdaras bet kam“, „žmogus, kuris turi vietos nesuderinamoms pasaulėžiūroms“, „neapsisprendęs žmogus“, „nesusigaudantis žmogus“, „neišmanėlis“, „žmogus, nepriėmęs pamokymo“, „neišmokytasis“. ‡ 14:15 „visokiais dalykais“ – Arba „visokiu žodžiu“, „visokiu pranešimu“, „visokia žinia“. § 14:15 „sumanus“ – Arba „gudrus“ (gerąja prasme). * 14:15 „apsvarsto“ – Arba „įžvalgiai vertina“. † 14:15 „žingsnius“ – Hbr. vns. ‡ 14:17 „kvailai elgiasi“ – Arba „daro kvailybę“. § 14:17 „žmogus, kuris sumano nedorus planus“ t. „nedorų planų (sumanymų, kėslų) žmogus“.

19 Blogieji nusilenkia prieš geruosius, ir nedorėliai – prie *teisiųjų vartų. 26 †Stiprų užtikrintumą †*turi tas, kuris* bijo VIEŠPATIES, ir Šsavo vaikams jis bus prieglauda. 27 VIEŠPATIES baimė yra gyvenimo šaltinis mirties pinklėms išvengti. 29 *Kas* lėtas pykti, *tas turi* daug supratimo, bet *staigios dvasios *žmogus* išaukština kvailumą.

31 Kas †skriaudžia vargšą, niekina jo Kūrėją, bet jį gerbia tas, kuris pasigaili †stokojančio.

32 Nedorėlis parbloškiamas dėl jo paties blogadarystės, bet teisusis Šturi prieglaudą *net* savo *mirties metu.

15

1 Švelnus atsakymas nukreipia *rūstybę, bet šiurkštūs žodžiai sukelia pyktį.

---

* **14:19** „teisiųjų“ – hbr. vns., (turbūt kuopinis). † **14:26** „Stiprų užtikrintumą“ – Arba „Tvirtą tikrumą“, „Galingą saugumą“. † **14:26** „*turi tas, kuris* bijo VIEŠPATIES“ – T. „VIEŠPATIES baimėje“. § **14:26** „savo vaikams jis bus prieglauda“ – Arba „jo vaikams jis bus prieglauda“, t. y. galima suprasti hbr. tekstą, kad prieglauda bus VIEŠPATIES bijančio žmogaus vaikams. Bet dėl teksto paralelizmo („*tas, kuris* bijo VIEŠPATIES“ ≈ „savo vaikai“ ir „stiprus užtikrintumas“ ≈ „prieglauda“), suprantama, kad Dievas yra prieglauda savo vaikams. Kitos vietos ST, kur yra sąvoka „Dievo / VIEŠPATIES vaikai“ – Įst 14:1, Ps 73:15. * **14:29** „staigios“ – Arba „ūmos“. † **14:31** „skriaudžia“ – Arba „engia“. † **14:31** „stokojančio“ – Arba „neturtėlio“, „beturčio“, „vargšo“, „skurdžiaus“. § **14:32** „turi prieglaudą *net* savo mirties metu“ – Arba „bėga prieglaudos *pas Dievą* savo mirties metu“. * **14:32** „mirties metu“ – T. „mirtyje“. * **15:1** „rūstybę“ – Arba „įniršį“.

2 Išmintingųjų liežuvis †gerai pritaiko pažinimą, bet kvailųjų burna †plūsta kvailumu. 3 VIEŠPATIES akys yra visur, stebinčios blogus ir gerus. 4 ŠGydantis liežuvis yra gyvybės medis, bet *jo suktumas yra dvasios †sutraiškymas. 8 Nedorėlio auka VIEŠPAČIUI yra bjaurastis, bet †dorųjų malda jam yra pasigėrėjimas. 13 Džiugi širdis linksmina veidą, bet širdies sielvartu dvasia palaužiama. 16 Geriau mažai su VIEŠPATIES baime, negu didelis lobis ir su juo šnerimas. 17 Geriau daržovių *porcija, †kur yra meilė, negu nupenėtas jautis ir su juo neapykanta.

20 Išmintingas sūnus džiugina tėvą, bet kvailas žmogus niekina savo motiną. 21 Kvailybė yra džiaugsmas stokojančiajam †sveiko mąstymo, bet supratingas žmogus vaikščioja tiesiai.

---

† 15:2 „gerai pritaiko pažinimą“ – Arba „teisingai elgiasi su pažinimu“. † 15:2 „plūsta kvailumu“ – Arba „lieja kvailumą“.

§ 15:4 „Gydantis liežuvis“ – T. „Liežuvio suteiktas gydymas“, t. y., liežuvis, kuris švelniais žodžiais „gydo“ kito žmogaus emocinę / dvasinę būseną taip, kad jo gyvenimas pasidaro visaavertiškas ir laimingas („gyvybės / gyvenimo medis“ rodo į visavertišką ir laimingą gyvenimą). * 15:4 „jo suktumas“ – T. „suktumas jame“, t. y. liežuvyje. † 15:4 „sutraiškymas“ –

Arba „palaužymas“. † 15:8 „dorųjų“ – T. „tiesiųjų“. § 15:16 „nerimas“ – Arba „vidinis chaosas“ * 15:17 „porcija“ – Arba „davinyš“, „patiekalas“.

† 15:17 „kur yra meilė“ t. „ir meilė ten“. † 15:21 „sveiko mąstymo“ – T. „širdies“; arba „sveiko proto“, „blaivios mąstysenos“. Hbr. žodis yra asocijuojamas su protingais sprendimais, išmintimi.

23 Žmogus džiaugiasi savo burnos *deramu* atsakymu, ir koks geras žodis, pasakytas tinkamu laiku!

24 ŠGyvenimo takas *eina* aukšty*n* *išmintingajam, kad jis išvengtų pragaro žemai.

26 Blogo žmogaus †kėslai – bjaurastis VIEŠPAČIUI, bet tyrųjų *žodžiai* – malonūs žodžiai.

28 Teisiojo širdis apmąsto, kaip atsakyti, bet nedorėlio burna išlieja blogybes.

29 VIEŠPATS toli nuo nedorėlių, bet teisiųjų maldą jis išklauso.

16

1 *Žmogui *priklauso* širdies sudėlioti sumanymai, bet liežuvio atsakymas *yra* iš VIEŠPATIES.

2 Visi žmogaus keliai *yra* †švarūs jo paties akyse, bet VIEŠPATS †pasveria dvasias. 3 Pavesk savo darbus VIEŠPAČIUI, tai tavo sumanymai bus sutvirtinti.

4 VIEŠPATS viską padarė Šsavo tikslui ir net nedorėlį tam tikrai kančios dienai.

Š 15:24 „Gyvenimo“ – Arba „Gyvybės“. * 15:24 „išmintingajam“ – Arba „išmanančiam“, „sumaningam“, „nuovokiamam“. † 15:26 „kėslai“ – Arba „sugalvojimai“; pagal kontekstą hbr. žodis gali rodyti į geras arba blogas mintis, į gerus arba blogus ketinimus. * 16:1 Galimas kitas vertimas – „Širdies sudėliojimai žmoguje, taip pat liežuvio atsakymas yra nuo VIEŠPATIES.“ † 16:2 „švarūs“ – Arba „tyri“. ‡ 16:2 „pasveria“ – T. y., vertina, ištiria. Š 16:4 „savo tikslui“ – Hbr. idioma: „jo (arba jų, t. y., visų tų dalykų) atsakymui“.

⁵ Kiekvienas, *kuris* išdidus širdyje *yra* pasibjaurėjimas VIEŠPAČIUI; *ranka į ranką jis neliks nenubaustas.

⁶ Kaltė apvaloma *dėl* gailestingumo ir tiesos, ir *žmonės* pasitraukia nuo blogio *dėl* VIEŠPATIES baimės.

⁷ Kai žmogaus †keliai patinka VIEŠPAČIUI, jis sutaiko su juo net jo priešus.

⁸ Geriau mažai su teisumu, negu didelės pajamos be teisingumo. ⁹ Žmogaus širdis sumano jo kelią, bet nukreipia jo žingsnius VIEŠPATS.

¹⁰ ‡Dieviškas nuosprendis *yra* Karaliaus lūpose; jo burna nenusižengia teisme.

¹¹ Teisingos svartis ir svarstyklės *yra* VIEŠPATIES; visi maišelio svarsčiai – jo darbas. ¹⁷ §Dorųjų vieškelis – *pasitraukti nuo blogio; kas †sergi savo kelią, *tas* ‡išsaugo savo sielą. ¹⁸ Pirm žlugimo *eina* išdidumas, ir pirm suklypimo – išpuikusi dvasia. ¹⁹ Geriau *būti* nusižeminusia dvasia su nuolankiaisiais, negu dalytis grobiu su išdidžiaisiais. ²⁰ §Kas

---

* **16:5** „ranka į ranką“ – hbr. idiomos reikšmė gali būti „*net esant* ranka į ranką *patvirtintam sutarimui*“ arba „neišvengiamai“ (todėl, kad patvirtinta). † **16:7** „keliai“ t. y., „elgsena“. ‡ **16:10** „Dieviškas“ – Arba „Pranašiškas“, t. y., praneša Dievo sprendimą. § **16:17** „Dorųjų“ – Arba „Tiesiujų“.

* **16:17** „pasitraukti nuo blogio“ – Plg. Pat 16:6. † **16:17** „sergi savo kelią“ – T. y. „užtikrina, kad savo elgsena atitinka Dievo normas“. ‡ **16:17** „išsaugo savo sielą“ – Žr. Pat 13:3, 19:16, 21:23, 22:5. § **16:20** „Kas išmintingai reikalą tvarko“ – Arba „Kas reikaliui skiria supratingumo“. Hbr. žodis דָּבָר (dabar) reiškia ir „žodį“, todėl galimas ir šis vertimas: „Kas išmintingai reaguoja į žodį“.

išmintingai reikalą tvarko, tas randa gera, ir kas pasitiki VIEŠPAČIU, tas laimingas! ²³ Išmintingojo širdis daro jo burną *sumaningą ir jo lūpoms prideda tai, kas skatina †susivokmą. ²⁵ Būna kelias, kuris †atrodo Šteisingas žmogui, bet jo galas – mirties keliai. ³² Kas lėtas pykti yra geresnis už karžygį ir kas suvaldo savo dvasią – už tą, kuris nukariauja miestą.

17

¹ Geriau sausas kšsnelis ir su juo ramybė, negu namai, pilni aukų mėsos, su vaidais.

² Išmintingas tarnas valdys gėdą darantį sūnų ir tarp brolių dalysis veldiniu. ³ Lydyklė – sidabru, lydrosnė – auksui, o širdžių tyrėjas – VIEŠPATS. ⁶ Senųjų vainikas – vaikų vaikai, o vaikų šlovė – jų tėvai. ⁹ Kas pridengia nusižengimą, siekia meilės, bet kas kartoja reikalą, išskiria draugus.

¹⁰ *Išmintingajam didesnę išpūdį padaro pabarimas negu kvailiui šimtas kirčių. ¹⁵ Kas †išteisina nedorėlį ir kas nuteisia teisųjį, tie abu yra pasibjaurėjimas VIEŠPAČIUI. ¹⁷ Draugas visada myli, ir brolis gimsta bėdos atvejui.

---

* **16:23** „sumaningą“ – Arba „nuovokų“. † **16:23** „susi-vokimą“ – Arba „mokymąsi“, „susigaudymą“ (šnek.). † **16:25** „atrodo teisingas žmogui“ – Arba „žmogaus akyse yra teisingas“. § **16:25** „teisingas“ – Arba „tiesus“, „lygus“. * **17:10** „Išmintingajam“ – Arba „Supratingajam“. † **17:15** „išteisina“ – Arba „pripažįsta teisingą juridinę padėtį užimančiu“.

18 †Sveiko mąstymo stokojantis žmogus Špaspaudžia ranką prisiimdamas *kito* atsakomybę ir laiduoja savo pažįstamo akivaizdoje. ²¹ *Kas pagimdo kvailį, tas sukelia sau sielvartą, ir paikšo tėvas neturi džiaugsmo.*

²² Linksma širdis daro gera *kaip* vaistai, bet *prislėgta dvasia džioviną kaulus.

²⁵ Kvilas sūnus – †sielvartas tėvui ir †kartybė tai, kuri jį pagimdė. ²⁸ Net kvailys, kai jis tyli, laikomas išmintingu; kas sučiaupia lūpas *laikomas* supratingu žmogumi.

18

1 *Per geismą †uždaras žmogus †išsiveržia

---

‡ **17:18** „Sveiko mąstymo“ – Hbr. „širdies“; arba „Sveiko proto“, „Blaivios mąstysenos“. Hbr. žodis yra asocijuojamas su protingais sprendimais, išmintimi. § **17:18** „paspaudžia ranką prisiimdamas *kito* atsakomybę“ – Hbr. „tekšnoja ranka“ ir kt. Žr. Pat 6:1, 22:26. * **17:22** „prislėgta“ – Arba „smogta“, „pritrenkta“, „palaužta“. † **17:25** „sielvartas“ – Arba „apmaudas“. ‡ **17:25** „kartybė“ – Hbr. žodis vartojamas tik čia. Į šią kartybę galbūt įeina širdgėla ir prislėgtumas.

* **18:1** Eilutė gali būti išversta kitaip, pvz., „Kas atsiskyręs dėl didelio noro, išeina į saugią išmintį.“ „Per geismą“ – Arba „Geismui“, t. y., turėdamas savo stipraus noro patenkinimą kaip tikslą. † **18:1** „uždaras žmogus“ – Arba „atsiskyrėlis“, „tas, kuris save išskiria nuo kitų“, „atsiskyręs žmogus“, t. y., kas atsisakęs mokytis iš kitų ir užsispyręs atmeta gerus patarimus, bet vadovaujasi pražūtingomis savo taisyklėmis; plg. Pat 15:22, 13:10; Judo 19. ‡ **18:1** „išsiveržia ant saugios išminties“ – Arba „ginčijasi su visa saugia išmintimi“, t. y. puola kaip netikusią.

ant visos Šsaugios išminties. ⁸ Liežuvautojo žodžiai yra kaip lengviai surijami *skanėstai*, ir jie pasiekia *žmogaus asmenybės gelmes. ¹⁰ VIEŠPATIES vardas – tvirtas bokštas; teisusis bėga į jį ir yra †saugus.

¹² Prieš žlugimą žmogaus širdis yra išdidi, ir prieš garbę *eina* nusižeminimas. ¹³ Kas, †dar neišklausęs, Šatsako, tam tai yra kvailybė ir gėda. ²¹ Mirtis ir gyvenimas yra liežuvio *galioje, ir kurie †jį mėgsta, tie valgys jo vaisius.

²² Kas randa žmoną, randa gera ir įgyja VIEŠPATIES palankumą. ²⁴ Žmogus, turintis draugų, turi būti draugiškas, ir yra †mylintis draugas, kuris labiau prisirišęs negu brolis.

19

³ Paties žmogaus kvailumas iškreipia jo kelią ir jo širdis niršta ant VIEŠPATIES. ⁵ Melagingas liudytojas neliks nenubaustas, ir kas kalba

---

§ 18:1 „saugios išminties“ – T. y. mokėjimas elgtis taip, kad atsirastų geros pasekmės; kaip Pat 2:7 („išminties sumaningumas“), ši išmintis yra tarsi skydas, apsaugojantis nuo blogų padarinių; žr. Pat 3:21, 8:14. * 18:8 „žmogaus asmenybės gelmes“ – T. „pilvo vidinius kambarius“ (hbr. idioma). Gal „žmogaus psichinių savybių visumą (būdą)“. † 18:10 „yra saugus“ t. „yra pakeltas“ arba „yra padėtas aukštai“. † 18:13 „dar neišklausęs“ – Arba „prieš išklausiant“. § 18:13 „atsako“ – „gražina žodį“. * 18:21 „galioja“ – Hbr. „rankoje“. † 18:21 „jį“ – T. y. liežuvį, jo poveikį. † 18:24 „mylintis draugas“ – Arba „mylėtojas“.

melus, neišsigelbės. ⁸ Kas įgyja *sveiko mąstymo, tas myli savo sielą; kas laikosi supratimo, †tas ras gera. ⁹ Melagingas liudytojas neliks nenubaustas, ir kas kalba melus, pražus. ¹¹ Žmogaus †nuovokumas Šdaro jį lėtą pykti, ir jam šlovė – *atleisti nusižengimą. ¹⁴ Namai ir turtas – paveldas iš tėvų, o išmintinga žmona – nuo VIEŠPATIES. ¹⁸ Drausmink sūnų, †nes yra vilties, ir dėl jam *gręsiančios* žūties, *nuo drausminimo* nesusilaikyk.‡ ²¹ Daug sumanymų žmogaus širdyje, bet VIEŠPATIES nutarimas bus įvykdytas.Š ²³ VIEŠPATIES baimė veda į *gyvenimą, ir *kas bijo VIEŠPATIES* †liks patenkintas; blogis jo †neaplankys. ²⁶ Kas užpuola tėvą,

---

* **19:8** „sveiko mąstymo“ – T. „širdies“; arba „sveiko proto“, „blaivios mąstysenos“. Hbr. žodis yra asocijuojamas su protingais sprendimais, išmintimi. Plg. Pat 7:7, 9:4. † **19:8** „tas ras gera“ – T. y. „tam seksis“. Plg. Pat 16:20. ‡ **19:11** „nuovokumas“ – T. y. protinis procesas, kurio baigtis – išmintingas elgesys; žr. Pat 1:3. § **19:11** „daro jį lėtą pykti“ – T. „ilgina jo pyktį“. * **19:11** „atleisti nusižengimą“ – T. „apeiti nusižengimą“; žr. Mch 7:18. † **19:18** arba: kol. ‡ **19:18** „ir [...] nesusilaikyk“ – Arba: tai yra, nenukreipk savo širdies į jo nužudymą. § **19:21** „VIEŠPATIES nutarimas“ t. y. nurodytas sprendimas, kuris turi būti įgyvendintas. * **19:23** „gyvenimą“ – T. y. gyvenimo palaiminimus ir džiaugsmą gyvenimu. † **19:23** „liks“ – Arba „nakvos“, „praleis naktį“. ‡ **19:23** „neaplankys“ – Hebraizmas „aplankyti“ gali reikšti įsikišti taip, kad žmogaus galutinis gyvenimo baigtis pasikeistų. Čia reiškia, kad joks blogis negalės galutinai kenkti tam, kuris bijo VIEŠPATIES. Plg. Rom 8:28.

kas išveja motiną, *tai* sūnus, Škuris daro gėdą ir užtraukia negarbę. ²⁷ Mano sūnau, liaukis klausyti *pataisančio ugdymo, *ir po to* nuklysti nuo pažinimo †žodžių.

20

¹ Vynas yra išjuokėjas, stiprus gėrimas yra triukšmingas siautėjas; ir kiekvienas, kuris juo apsigaua, yra neišmintingas. ² Karaliaus *sukelta* baimė yra kaip *liūto riaumojimas; kas †jį supykdo, nusideda prieš savo gyvybę.

³ *Tai* yra garbė žmogui †vengti vaido, bet kiekvienas kvailys ginčijasi. ⁶ Dauguma žmonių skelbia savo pačių Šgerumą, bet kas gali rasti patikimą žmogų?! ⁷ Teisusis *vaikšto savo †vientisumo dorybėje; po jo yra labai palaiminti jo vaikai. ¹⁷ Žmogui gardi †apgavystės duona, bet vėliau jo burna taps pilna žvyro. ²⁰ Kas keikia savo tėvą ar savo motiną, to žibintas bus

---

§ 19:26 „kuris daro gėdą ir užtraukia negarbę“ – Hbr. k. leidžia suprasti, kad toks užtraukia gėdą, negarbę sau arba tėvams; pirmas variantas yra šiek tiek labiau tikėtina interpretacija, kadangi hbr. dalyviai neturi papildinių. * 19:27 „pataisančio ugdymo“ – Arba „drausmės“. † 19:27 „žodžių“ – T. y. „posakių“. * 20:2 „liūto“ – Arba „jauno liūto“. † 20:2 „jį supykdo“ – Hbr. „peržengia“, t. y. peržengia karaliaus nustatytas ribas. † 20:3 „vengti“ – Arba „pasilikti atokiau nuo“. § 20:6 „gerumą“ – gal „ištikimumą“, „geranoriškumą“, t. y. draugiškumą, rūpinimąsi kitais žmonėmis. * 20:7 „vaikšto“ – T. y. pasižymi tokia gyvensena. † 20:7 „vientisumo dorybėje“ – Hbr. prieveiksmiška sandara „vientisai“, „dorai“, „be nukrypimų“, t. y. visa širdimi – ne puse širdies – vykdo Dievo valią. † 20:17 „apgavystės duona“ – Plg. Pat 4:17, „nedorybės duoną“.

užgesintas juodžiausioje tamsoje. ²² Nesakyk: „Atlyginsiu blogu už *bloga*.“ Lauk VIEŠPATIES, ir jis tave išgelbės. ²⁷ Žmogaus dvasia yra VIEŠPATIES žibintas, tiriantis Šžmogaus asmenybės gelmes. ³⁰ Sumušimo randai nuvalo nuo blogio, ir kirčiai *nuvalo* *žmogaus asmenybės gelmes.

21

¹ Karaliaus širdis – tai vandens upeliai VIEŠPATIES rankoje: jis nukreipia ją, kur tik nori.

² Kiekvienas žmogaus kelias yra teisingas jo paties akyse, bet VIEŠPATS *pasveria širdis. ¹⁵ Teisingumo vykdymas – teisingo džiaugsmas, bet blogadarių žlugimas.

²⁰ Išmintingo žmogaus buveinėje yra branginamo lobio ir aliejaus, bet kvailas žmogus tai †išeikvoja.

²³ Kas ‡sulaiko savo burną ir savo liežuvį, apsaugo savo sielą nuo Šbėdų. ²⁴ Kas pasinaudoja išdidžia rūstybe, to vardas – išdidus ir išpuikęs išjuokėjas. ²⁵ Tinginio troškimas jį

Š 20:27 „žmogaus asmenybės gelmes“ – T. „pilvo vidinius kambarius“ (hbr. idioma). Gal „žmogaus psichinių savybių visumą (būdą)“.

* 20:30 „žmogaus asmenybės gelmes“ – T. „pilvo vidinius kambarius“ (hbr. idioma). Gal „žmogaus psichinių savybių visumą (būdą)“.

* 21:2 „pasveria“ t. y., vertina, ištiria. † 21:20 „išeikvoja“ – T. „suryja“.

‡ 21:23 „sulaiko“, „apsaugo“ – Abudu žodžiai išversti iš to pačio hbr. žodžio, kuris įvairiai verčiamas; plg. Pat 13:3. Š 21:23 „bėdų“ – Arba „sielvarto“, „vargų“ (hbr. žodis yra dgs.).

nužudo, nes jo rankos atsisako dirbti. ²⁶ Jis godžiai geidžia visą dieną, bet teisusis duoda ir nešykšti. ²⁹ Nedorėlis *rodo kietą veidą, bet †doras žmogus ‡nustato savo Škeliui tvirtą pagrindą. ³⁰ Jokia išmintis, joks supratimas ir joks patarimas *negali atsispirti VIEŠPAČIUI.

22

¹ Geriau pasirinkti *gerą* vardą negu didelius turtus *ir* *gerą vertinimą negu sidabrą ir auksą.

² Turtingas ir beturtis susitinka: jų visų Kūrėjas yra VIEŠPATS.

³ †Sumanus žmogus mato ‡pavojų ir pasislepia,

---

* **21:29** „rodo kietą veidą“ – T. „kietina savo veidą“. Plg. Pat 7:13.
 † **21:29** „doras žmogus“ – T. „tiesusis“. ‡ **21:29** „nustato savo keliui tvirtą pagrindą“ – T. „sutvirtina savo kelią“. Hbr. kalbos teksto parašėje (qere): „apsvarsto savo kelią“. § **21:29** „keliui“ – T. y. „elgsenai“, „gyvensenai“. * **21:30** „negali atsispirti“ – Arba „negali prilygti“. * **22:1** „gerą vertinimą“ – Hbr. „gerumo palankumą“, „gerumo malonę“; parafrazuoti galima šitaip: geriau turėti gerą reputaciją negu daug turtų, geriau būti pageidaujamas asmuo negu prisikrauti pinigų. † **22:3** „Sumanus“ – Arba „Gudrus“. ‡ **22:3** „pavojų“ – Arba „grėsmę“, „nelaimę“, „tai, kas bloga“.

bet Šdoroviškai naivūs žmonės eina toliau ir turi sulaukti bausmės.

⁴ *Nusižeminimo, *tai yra VIEŠPATIES* baimės, †pasekmė – turtai, garbė ir ‡gyvenimas.

⁵ Erškėčiai *ir* žabangos *yra* sukto žmogaus kelyje; kas saugo savo sielą, bus toli nuo jų.

⁶ ŠĮgudink vaiką pagal jam įsakytą kelią, ir pasenęs jis nenukryps nuo jo.

⁷ Turtingasis viešpatauja beturčiui, ir skolininkas *yra* skolintojo *vergas. ⁸ †Kas sėja

Š 22:3 „doroviškai naivūs“ žmonės – Hbr. žodis apibūdina žmogų, kuris lengvai traukiamas į blogį todėl, kad jis yra „atdaras“ vos ne viskam, imlūs visokioms mintims. Neįžvelgdamas esminių skirtumų, nenumatydamas pavojų ir pasekmių, toks mintyse suteikia „erdvės“ įvairioms pasaulėžiūroms, įskaitant pražūtingas. Šie žodžiai gali apibūdinti tokį žmogų: „atdarasis“, „naivuolis“, „nesusigaudantis žmogus“, „žmogus, nepasirinkęs pasaulėžiūros“, „neutralus žmogus, pasaulėžiūros atžvilgiu“, „pasižymintis atvirumu“, „žmogus, kuris atdaras *bet kam*“, „žmogus, kuris turi vietos *nesuderinamoms pasaulėžiūroms*“, „neapsisprendęs žmogus“, „neišmanėlis“, „žmogus, nepriėmęs pamokymo“, „neišmokytais“.

* 22:4 „Nusižeminimo, *tai yra VIEŠPATIES* baimės“ – Arba „Nusižeminimo, *ir VIEŠPATIES* baimės“. † 22:4 „pasekmė“ – Arba „padarinys“, „rezultatas“, „atlygis“, „galas“. ‡ 22:4 „gyvenimas“ – Arba „gyvybė“.

Š 22:6 „Įgudink [...] įsakytą“ – Hbr. žodžio šaknis rodo į siaurinimą. Kitur ST jis visada vartojamas statinio pašventinimui (gal įvedimui į eksploataciją) pareikšti (Įst 20:5, I Kar 8:63, II Met 7:5). Tėvai privalo įgudinti vaiką tam tikrus dalykus daryti ir kitų nedaryti, t. y., siaurinti jo veiklą pagal tai, kas yra gera, apriboti jo veiklą, kad vykdytų Dievo valią ir taip gyventų pilnavertišką gyvenimą. * 22:7 „vergas“ – Arba „tarnas“. † 22:8 Kitas vertimas – „Kas sėja neteisybę, pjaus nelaimę, ir savo rūstybės lazda jis *pats* bus pribaugtas.“.

‡neteisybę, pjaus Štuštybę, ir jo *rūstybės lazda nueis niekais.

¹⁵ Kvailystė yra įrišusi vaiko širdyje; †drausmės rykštelė ją atitolins nuo jo. ²⁰ Ar neparašiau tau †puikių dalykų su Šsumaningumu ir pažinimu, ²¹ kad tau duočiau pažinti tiesos žodžių tikrovę, kad galėtum atsakyti tiesos žodžiais *tiems, kurie tave siunčia? ²⁴ Nesibičiulauk su †pikčiurna ir nesusieik su †karštakošiu, ²⁵ kad neišmoktum jo Škelių ir nepaspeštum žabangų savo sielai.

²⁶ Nebūk vienu iš tų, kurie *paspaudžia ranką prisiimdami *kito* atsakomybę, vienu iš tų, kurie laiduoja už skolas. ²⁹ Matai žmogų, †stropiai

---

‡ **22:8** „neteisybę“ – Tai yra nukrypimas nuo nustatytos normos; arba „blogi“, „blogadarybę“, „nusukimą nuo dorybės“. § **22:8** „tuštybę“ – Hbr. žodis reiškia ir „nedorybę“ ir „nelaimę“; čia „tuštybė“ labiau tinka negu „nedorybė“ atsižvelgiant į eilutės antros dalies paralelizmą, bet „nelaimė“ yra galimas vertimas jeigu eilutės antra dalis nusako ne rūstybės galios neveiksmingumą, bet tai, kad rūstybė „praris“ arba „pribaigs“ patį rūstų žmogų. * **22:8** „rūstybės lazda“ – T. y. tai, ką jis įvykdė rūstybės galia. † **22:15** „drausmės“ – Arba „pataisančio auklėjimo“, „drausminančio auklėjimo“. ‡ **22:20** „puikių“ – Arba „pirminės reikšmės / labai aukštos svarbos“. § **22:20** „sumaningumu“ – Hbr. dgs.; arba „patarimais“. * **22:21** „tiems, kurie tave siunčia“ – Arba „tiems, kurie pas tave siunčia“, „savo siuntėjams“. † **22:24** „pikčiurna“ – hbr. „pykčio savininku“, t. y., tuo, kuriam pyktis priklauso kaip nuosavybė. ‡ **22:24** „karštakošiu“ – Arba „rūsčiu žmogumi“. § **22:25** „kelių“ t. y. „elgsenos“, „gyvenimo būdo“. * **22:26** „paspaudžia ranką prisiimdami *kito* atsakomybę“ – Hbr. „tekšnoja ranka“ ir kt. Žr. Pat 6:1, 17:18. † **22:29** „stropiai“ – Arba „laiku“, „mikliai“.

atliekantį darbą? Jis stos į darbą karalių akivaizdoje, jis nestos į darbą nežinomųjų akivaizdoje.

23

⁴ Nesivargink siekdamas praturtėti – atsisakyk savo *išmanymo. ⁷ nes kaip jis galvoja savo širdyje, toks jis ir yra; „Valgyk ir gerk!“ – jis sako tau, bet jo širdis nėra su tavimi. ¹³ Nesulaikyk nuo vaiko †pataisančio auklėjimo, nes jeigu jį suduosi rykštele, jis nemirs. ¹⁴ Tu turi jį suduoti rykštele, ir taip išgelbėsi jo sielą nuo pragaro. ¹⁵ Mano sūnau, jeigu tavo širdis bus išmintinga, džiaugsis mano širdis, būtent aš džiaugsiuosi.

¹⁷ Tegul tavo širdis nepavydi nusidėjėliams, bet išlik †bijantis VIEŠPATIES Švisuomet; ¹⁸ nes *galas tikrai yra, ir tavo †lūkestis †nebus pribaugtas. ¹⁹ Klausyk, mano sūnau, ir būk išmintingas ir kelyje nustatyk kryptį savo širdžiai. ²⁰ Nebūk su mėgstančiais išgerti vyno, su mėsos rajūnais, ²¹ nes girtuoklis ir rajūnas

---

* **23:4** „išmanymo“ – Arba „supratimo“ (plg. 3:5), „įžvalgumo“.
 † **23:13** „pataisančio auklėjimo“ – Arba „drausmės“, „drausminančio pamokymo“.
 ‡ **23:17** „bijantis VIEŠPATIES“ t. „VIEŠPATIES baimėje“.
 § **23:17** „visuomet“ – Arba „kiekvieną dieną“, „visas dienas“, „visą dieną“.
 * **23:18** „galas“ – Panašiai rašoma Pat 24:14 eilutėje. Kalbama apie tai, kad nors šiame pasaulyje blogis dažnai laimi ir gėris dažnai pralaimi, amžinybėje galios tikras teisingumas. Plg. Pat 14:32, 16:4, 24:12, 24:20.
 † **23:18** „lūkestis“ – Arba „viltis“, nes čia kalbama apie tai, kas yra laukiama, viliamasi; žr. Pat 19:18, Jer 29:11.
 ‡ **23:18** „nebus pribaugtas“ – T. y. kas laukiama nebus jėga galutinai pašalintas, bet priešingai, išsipildys.

nuskurs, ir mieguistumas aprens *žmogų* skarmalais. ²² Klausyk savo tėvo, kuris tave pagimdė, ir nepaniekink savo motinos, kai ji pasenusi. ²³ Pirk tiesą ir *jos* neparduok; *taip pat* išmintį, Šdrausmę ir supratimą. ²⁴ Teisiojo tėvas *didžiai džiūgaus, ir tas, kuris pagimdo išmintingą *vaiką*, juo džiaugsis. ²⁵ Tavo tėvas ir tavo motina bus laimingi, ir tedžiūgauja ta, kuri tave pagimdė. ²⁶ Mano sūnau, duok man savo širdį, ir tegul tavo akys stebi mano kelius. ²⁷ Nes paleistuvė yra gili duobė, ir svetima moteris – ankštas šulinys. ²⁸ Be to, ji kaip plėšikas tykoja grobio ir daugina neištikimuosius tarp žmonių. ²⁹ Kam *būna* vargas? Kam liūdesys? Kam vaidai? Kam †bambėjimas? Kam *būna* žaizdų be priežasties? Kam paraudusios akys? ³⁰ Tiems, kurie ilgai užtrunka prie vyno, kurie vis eina ragauti maišyto vyno. ³¹ Nežiūrėk į vyną, kai jis raudonas, kai jis †parodo savo išvaizdą taurėje; jis Ššvelniai *sruvena *gerkle žemyn*. ³² †Galų gale jis kerta kaip gyvatė ir įgelia kaip angis. ³³ Tavo akys žiūrės į svetimas moteris, ir tavo

---

Š 23:23 „drausmę“ – Arba „pataisantį auklėjimą“. * 23:24 „didžiai džiūgaus“ – Arba „džiūgaute džiūgaus“. † 23:29 „bambėjimas“ – gal „skundimasis“; nors „bambėjimas“ yra šnek. k. žodis, jis rodo į nereikšmingą kalbą ir tuo pačiu į skundimąsi. † 23:31 „parodo savo išvaizdą taurėje“ – T. „kai duoda savo akį taurėje“, t. y. kai švyti kaip žerinti akis, spindinčiu žvilgsniu.

Š 23:31 „švelniai“ – Arba „tiesiai“, „tolygiai“. Plg Gg 7:9, kurioje vartojamas tas pats hbr. žodis. * 23:31 „sruvena gerkle žemyn“ – T. „eina“, „juda“, „vaikšto“. † 23:32 „Galų gale“ – T. „Jo galas“, „Jo pabaiga“; plg. Pat 14:12 „jo galas“.

širdis ištars iškrypusius dalykus. ³⁴ Ir tu būsi kaip gulintis jūros †viduryje ir kaip gulintis laivo stiebo viršūnėje. ³⁵ „Mane smogė, – sakysi, – *bet* man neskaudėjo; mane mušė, *bet* nejaučiau! Kada prabusių? Vėl Šjo ieškosiu.“

24

¹ Blogiems *žmonėms nepavydėk ir su jais būti negeisk, ² nes jų širdis apmąsto, *kaip* smurtą *vartoti*, ir jų lūpos aptaria, *kaip* žalą *padaryti*. ³ Namai statomi išmintimi ir sutvirtinami supratimu, ⁸ Kas sumano daryti †blogį, tas bus pramintas †pinklininku. ⁹ ŠSumanyti kvailystę yra nuodėmė; ir išjuokėjas – pasibjaurėjimas žmonėms. ¹¹ O, kad išvaduotum tuos, kurie vedami į mirtį ir sulaikytum tuos, kurie slysta į skerdimą! ¹² Jeigu sakai: „Mes *juk šito nežinojome!“ – *tai* argi tas, kuris pasveria širdis, †nesusigauo? Argi tas, kuris saugo tavo sielą, nežino? Ir argi jis neatlygins *kiekvienam* žmogui pagal jo darbus? ¹⁶ nes teisusis septynis kartus pargriūna ir vėl atsikelia, bet nedorėliai *galutinai* suklups nelaimėje.

¹⁹ Nesierzink dėl blogadarių, nepavydėk nedorėliams, ²⁰ nes blogajam nebus *geros* baigties,

---

‡ 23:34 „viduryje“ – hbr. „širdyje“. § 23:35 „jo“ – T. y. „vyno“.
 * 24:1 „žmonėms“ – Arba „mirtingiesiems“.
 † 24:8 „blogį“ – Arba „žalą“, „pikta“. ‡ 24:8 „pinklininku“ – Arba „kėslininkas“; t. „kėslų valdytojas“. § 24:9 „Sumanyti kvailystę“ – Arba „Kvailystės sugalvojimas“, „Kvailos užmačios“.
 * 24:12 „juk“ – Arba „štai“. † 24:12 „nesusigauo“ – Arba „nesupranta“, „nesuvokia“.

nedorėlio žibintas bus užgesintas. ²¹ Mano sūnau, bijok VIEŠPATIES ir karaliaus; nesusidėk su linkusiais pakeisti, ²⁴ Kas nedorėliui sako: „Tu teisus“, – tą žmonės prakeiks, ant jo tautos pyks; ²⁵ bet tiems, kurie *tokį* #sudraus, bus mielas *atsiliepimas*, ir jiems ateis gerovės palaima.

²⁷ Paruošk savo darbą Špo atvira dangumi ir jį padaryk tinkamą sau *laukuose, o paskui †įkurk sau #šeimą. ³³ *Dar* truputį Špamiegoti, truputį pasnausti, truputį rankas susidėjęs padrybsoti, – ³⁴ ir tavo skurdas ateis kaip žygiuotojas ir tavo nepriteklus kaip *ginkluotas vyras.

25

¹ Šitos irgi yra Saliamono patarlės, kuriuos perrašė Judo karaliaus Chezekijo vyrai. ¹¹ *Kaip* aukso obuoliai *sidabro puošmenose, *taip* †tinkamai pasakytas žodis. ¹² *Kaip* auksinis žiedas ir gryno aukso papuošalas,

---

‡ **24:25** „sudraus“ – Arba „nuteis“, „pasmerks“. § **24:27** „po atvira dangumi“ – Arba „plačioje erdvėje“. * **24:27** „laukuose“ – Hbr. vns. † **24:27** „įkurk“ – Patarlių knygoje šis hbr. žodis visada naudojama panašia reikšme, kaip ir čia. Žr. Pat 9:1, 14:1, 24:3. ‡ **24:27** „šeima“ – Hbr. žodis apima šių žodžių reikšmes: „šeima“, „namai“, „šeimyna“, „namiškiai“, „namų ūkis“. § **24:33** „pamiegoti, [...] pasnausti, [...] rankas susidėjęs padrybsoti“ – Hbr. „miego, [...] snaudulio, [...] rankų sudėjimo padrybsoti / gulėti / miegoti“. * **24:34** „ginkluotas vyras“ – Arba „vyras su skydu“. * **25:11** „sidabro puošmenose“ – gal „sidabro aptaisuose“, „sidabro atvaizduose“, „sidabro rėmuose“, „sidabriniuose filigraniškuose kūriniuose“. † **25:11** „vykusiai“ – Arba „laiku“, „vykusiai“.

taip išmintingas †pabarėjas Špaklusniai ausiai.
 14 *Kaip* debesys ir vėjas be lietaus yra tas, kuris giriasi *nebūta dovana. 19 Pasitikėjimas neištikimu žmogumi bėdos metu yra *kaip* sugėdęs dantis ir †raiša koja. 28 *Kaip* sugriautas miestas be sienų yra žmogus, kuris nesuvaldo savo dvasios.

26

1 *Kaip* sniegas vasarą ir kaip lietus pjūties metu, taip garbė netinka kvailiui.
 22 Liežuvautojo žodžiai yra kaip lengviai suryjami *skanėstai*, ir jie pasiekia *žmogaus asmenybės gelmes.

28 Meluojantis liežuvis nekenčia †tų, kurie nuo jo nukenčia, ir pataikaujanti burna sukelia baisią nelaimę.

27

1 Nesigirk rytojaus diena, nes nežinai, ką diena gali atnešti. 2 Tegul tave giria kitas, o ne tavo paties burna, kas nors kitas, o ne tavo paties lūpos. 3 Akmuo yra sunkus ir smėlis svarus, bet kvailio *sukeltas* *apmaudas sunkesnis

---

‡ 25:12 „pabarėjas“ – Arba „sudraudėjas“. § 25:12 „paklusniai“ – Arba „atidžiai klausančiai“. * 25:14 „nebūta dovana“ – T. y. „dovana, kurios neduoda“, t. y. giriasi, kad duos dovaną, bet neištesis pažado; t. – apgavystės dovana. † 25:19 „raiša“ – Arba „sverdėjanti“, „išnirusi“. * 26:22 „žmogaus asmenybės gelmes“ – T. „pilvo vidinius kambarius“ (hbr. idiomą). Gal „žmogaus psichinių savybių visumą (būdą)“. † 26:28 „tų, kurie nuo jo nukenčia“ – Arba „savo triuškinimuosius“. * 27:3 „apmaudas“ – Arba „pyktis“, „sielvartas“.

už abu. ⁶ Mylinčio draugo daromos žaizdos yra ištikimos, bet †priešo bučiniai ‡klastingi. ⁹ *Kaip* Štepalas ir *kvepalai džiugina širdį, taip *džiugina* žmogaus draugo mielumas, *pareikštas* širdingu patarimu.

¹¹ Mano sūnau, būk išmintingas ir pradžiugink mano širdį, kad galėčiau atsakyti tam, kuris man priekaištauja.

¹² †Sumanus *žmogus* mato ‡pavojų ir pasislepia, bet Šdoroviškai naivūs *žmonės* eina toliau ir turi sulaukti bausmės. ¹⁷ Geležis geležį galanda; taip žmogus „galanda“ savo draugo *veido išraišką.

---

† 27:6 „priešo“ – Arba „nekenčiančiojo“. ‡ 27:6 „klastingi“ – Arba „gausūs“, t. y. išvelgiama jų klasta tuo, kad meilikaujantys žodžiai plūsta, nors draugas, norėdamas padėti, nedaug sako. § 27:9 „tepalas“ – Arba „aliejus“. * 27:9 „kvepalai“ – Arba „smilkalai“. † 27:12 „Sumanus“ – Arba „Gudrus“. ‡ 27:12 „pavojų“ – Arba „grėsmę“, „nelaimę“, „tai, kas bloga“. § 27:12 „doroviškai naivūs“ *žmonės* – Hbr. žodis apibūdina žmogų, kuris lengvai traukiamas į blogį todėl, kad jis yra „atdaras“ vos ne viskam, imlūs visokioms mintims. Neįžvelgdamas esminių skirtumų, nenumatydamas pavojų ir pasekmių, toks mintyse suteikia „erdvės“ įvairioms pasaulėžiūroms, įskaitant pražūtingas. Šie žodžiai gali apibūdinti tokį žmogų: „atdarasis“, „naivuolis“, „nesusigaudantis *žmogus*“, „*žmogus*, nepasirinkęs *pasaulėžiūros*“, „neutralus *žmogus*, *pasaulėžiūros atžvilgiu*“, „pasižymintis atvirumu“, „*žmogus*, kuris atdaras *bet kam*“, „*žmogus*, kuris turi vietos *nesuderinamoms pasaulėžiūroms*“, „neapsisprendęs *žmogus*“, „neišmanėlis“, „*žmogus*, nepriėmęs pamokymo“, „neišmokytasis“. * 27:17 „veido išraišką“ – T. y. supratimą ir nusistatymą, kurie pasirodo veido išraiškoje; taigi, „veidas“ rodo į protą, dvasią, nusistatymą; hbr. „veidą“.

19 Kaip vandenyje veidas *atspindi* veidą, taip žmogaus širdis *atspindi* žmogų. 21 Lydyklė – sidabru, lydrosnė – auksui, o jam sakytas pagyrimas – žmogui.

28

1 Nedorėliai bėga niekam nesivejant, bet teisieji *yra drąsūs kaip liūtas. 4 Kurie palieka įstatymą, giria †nedorėlius, bet kurie laikosi įstatymo, priešinasi jiems. 5 Blogi žmonės nesupranta, ką reiškia teisingumas, bet tie, kurie ieško VIEŠPATIES, viską supranta. 9 Kas nukreipia savo ausį, kad nesiklausytų įstatymo, net jo malda yra bjaurastis. 13 Kas slepia savo nuodėmes, tam nesiseka, bet kas †jas išpažįsta ir palieka, tas susilaukia gailestingumo. 20 Ištikimas žmogus turės daug palaiminimų, bet kas skuba praturtėti, tas neliiks nenubaustas. 24 Kas apiplėšia savo tėvą ar savo motiną ir sako: „Nėra Šnusižengimo!“, – tas yra niokotojo *draugas.

25 Kas yra išdidžios †širdies, sukelia vaidus; bet, kas pasitiki VIEŠPAČIU, bus †praturtintas.

---

* 28:1 „yra drąsūs“ – Arba „elgiasi tvirtai“, t. y., yra tikri, kad viskas baigsis gerai. † 28:4 „nedorėlius“ – Hbr. kuopinis vns. ‡ 28:13 „jas išpažįsta ir palieka“ – Arba „jas išpažįsta ir jų atsisako (išsižadada, atsižada)“; žodžiai „atsisakyti“, „išsižadėti“, ir „atsižadėti“ tinka tikrai, jeigu jais pareiškiami žodžiais tai, kas daroma veiksmais. § 28:24 „nusižengimo“ – Arba „maištavimo prieš įstatymą“. * 28:24 „draugas“ – Arba „sėbras“. † 28:25 „širdies“ – Arba „sielos“. ‡ 28:25 „praturtintas“ – Arba „nutukintas“, „nupenėtas“.

26 Kas pasitiki savo širdimi, yra kvailys, bet kas išmintingai Šelgiasi, tas bus išvaduotas.

29

1 *Dažnai peikiamas žmogus, kuris užkietina savo sprandą, bus staiga †nukirstas – ir neišgydomai.

2 Teisiesiems †įsigalint, tauta džiaugiasi, bet nedorėliui valdant, tauta Šdejuoja.

3 Kas myli išmintį, džiugina savo tėvą, bet kas bičiulauja su paleistuvėmis, eikvoja savo turtą.

4 Karalius teisingumu įtvirtina *šali, bet †kas ima kyšius, ją sugriauna.

5 Žmogus, kuris pataikauja savo artimui, ištiesia tinklą †jo kojoms.

15 Rykštelė ir pabarimas teikia išminties, bet Švaikas, paliktas sau, daro gėdą savo motinai.

18 Kur nėra *Dievo duoto apreiškimo, †tauta †sulaukėja, bet kas laikosi įstatymo, tas palaimintas. 21 Kas lepina savo tarną nuo mažens, tam jis galiausiai taps sūnumi. 22 Piktas žmogus

---

§ 28:26 „elgiasi“ – T. „vaikščioja“. * 29:1 „Dažnai peikiamas žmogus“ – T. „Papeikimų žmogus“. † 29:1 „nukirstas“ – Arba „sudaužytas“, „galutiniai palaužtas“. † 29:2 „įsigalint“ – Arba „daugėjant“. § 29:2 „dejuoja“ – Arba „vaitoja“. * 29:4 „šali“ – Arba „kraštą“. † 29:4 „kas ima kyšius“ t. „atnašų (atnašavimų) žmogus“, „dovanų žmogus“, „kyšių žmogus“. † 29:5 „jo“ – gal „savo“. § 29:15 „vaikas, paliktas sau“ – T. „išsiūstas“, „paleistas“; arba „nesuvaržytas“, „kuriam leidžiama nesilaikyti nustatytų ribų“. * 29:18 „Dievo duoto apreiškimo“ – Arba „pranašiško regėjimo“. † 29:18 „tauta“ – Arba „žmonių grupė“. † 29:18 „sulaukėja“ – Arba „atsisako ribų“, „nesiduoda suvaldomi“.

sukelia nesantaiką ir karštakošis *Špridaro* daug nusižengimų.

²³ Žmogaus išdidumas jį nužemins, bet *kas nuolankios dvasios, palaikys pagarbą. ²⁵ Žmonių baimė †spendžia žabangus, bet kas pasitiki VIEŠPAČIU, bus ‡saugus.

30

¹ Agūro, Jakės sūnaus žodžiai, *pranašiškas pranešimas, *šio* žmogaus pasakymas Itieliui, *būtent* Itieliui ir Ukalui: ⁵ Kiekvienas Dievo žodis *yra* grynas; jis *yra* skydas tiems, kurie †juo pasitiki. ⁶ Nieko nepridėk prie jo žodžių, kad jis tavęs ‡nesubartų ir nebūtum įrodytas esant melagis. ⁸ atitolink nuo manęs tuštybę ir melagystę; neduok man nei skurdo, nei turtingumo, mane aprūpink man reikalingu maistu, ¹¹ *Yra* Škarta, kuri keikia savo tėvą ir nelaimina savo motinos. ¹² *Yra* karta, *kuri* tyra savo akyse, bet kurios purvas nenuplautas.

---

§ 29:22 „*pridaro*“ – Arba „*turi*“, „*sukelia*“; žr. paralelizmą su pirma eilutės dalimi. * 29:23 „kas nuolankios dvasios, palaikys pagarbą“ – Arba „pagarba palaikys tą, kuris nuolankios dvasios“. † 29:25 „spendžia“ – T. „duoda“. ‡ 29:25 „saugus“ – Hbr. „bus pakeltas aukštai“, būtent į saugią, nepasiekiamą vietą. * 30:1 „pranašiškas pranešimas“ – Dažnai ST šis hbr. žodis verčiamas „našta“. † 30:5 „juo pasitiki“ – „bėga prieglaudon pas jį“. ‡ 30:6 „nesubartų“ – Arba „nesudraustų“. § 30:11 „karta“ – Hbr. žodis דור (dour) čia ir paskesnėse eilutėse rodo į visuomenės pogrupius ir ryškina ne jų bendraamžiškumą bet turėjimą panašių (blogų) savybių.

17 Akis, kuri tyčiojasi iš tėvo ir niekina paklusnumą motinai, bus slėnio varnų iškapota ir jaunų erelių sulesta.

31

1 Karaliaus Lemuelio žodžiai, *pranašiškas pranešimas, kurio jo motina pamokė jį: 2 Ką, mano sūnau? Ir ką, mano iščių sūnau? Ir ką, mano įžadų sūnau? 3 Neatiduok savo tėšaunumo moterims, nė savo kelių tam *dalykui*, kuris sunaikina karalius. 4 Ne karaliams, o Lemueli, ne karaliams gerti vyną, nė Švaldovams *stiprų gėrimą. 5 Priešingu atveju, toksai gers ir pamirš tai, kas buvo įsakyta, ir iškraipys teisingumą Šprispaustųjų atžvilgiu. 6 Duokite *stipraus gėrimo bepražūstančiam ir vyno tiems, kurie patys karčiai *merdi*. 7 Toksai tegul geria ir

---

* **31:1** „pranašiškas pranešimas“ – Dažnai ST šis hbr. žodis verčiamas „našta“. † **31:3** „šaunumo“ – Plačios reikšmės hbr. žodis gali reikšti „šaunumas“, „pranašumas“, „garbingumas“, „stiprybė“, „jėga“ arba kt. Kontekstas rodo, kad čia ne tik fizinė stiprybė turima omenyje. ‡ **31:3** „tam *dalykui*, kuris sunaikina karalius“ – T. „karalių sunaikinimui“. § **31:4** „valdovams“ – Arba „kunigaikščiams“. * **31:4** „stiprų gėrimą“ – Arba „svaigalus“. † **31:5** „toksai“ – T. „Jis“, t. y. įspėjimo nepaisęs valdovas. ‡ **31:5** „iškraipys teisingumą“ – Arba „pakeis nutartį“, t. y. prispaustų (išnaudotų) žmonėms palankų ankstesnį teismo nutarimą koreguos jų priešų naudai. § **31:5** „prispaustųjų“ – T. „nelaimės sūnų“. * **31:6** „stipraus gėrimo“ – Arba „svaigalų“. † **31:6** „kurie patys karčiai *merdi*“ – Arba „kurių siela apkartusi“; frazė vartojamas ir Job 3:20, kur kalbama irgi apie žmones, kurių mirtis numatyta netrukus. ‡ **31:7** „Toksai“ t. „Jis“.

pamiršta savo skurdą ir savo vargo tenebeatsimena. ⁸ Atverk savo burną už Štą, kuris pats už save negali kalbėti, tai yra už teises visų *negalinčių apsiginti. ⁹ Atverk savo burną, teisk teisingai ir gink †varguolių bei vargšų teises.

¹⁰ Kas gali rasti šaunią moterį? Juk jos vertė daug didesnė už brangakmenius. ¹¹ Jos vyro širdis Švisiškai pasitiki ja, ir *jam neprireiks grobio. ¹² Ji darys jam gera, o ne bloga, per visas savo gyvenimo dienas. ¹³ Ji ieško vilnos bei linų ir mielai darbuojasi savo rankomis. ¹⁴ Ji yra kaip †pirklių laivai: iš toli ji pargabena savo maistą. ¹⁵ Ji ir keliasi, kai dar naktis, ir duoda maisto savo šeimynai bei dalį savo tarnaitėms. ¹⁶ Ji apsvarsto lauką ir jį nuperka; savo rankų †atlygiu ji įveisia vynuogyną. ¹⁷ Ji sujuosia savo strėnas stiprybe ir sustiprina savo rankas. ¹⁸ Ji Šjaučia, kad jos *pelnas geras; jos žibintas neužgęsta naktį. ¹⁹ Ji ištiesia savo rankas į verpstę, ir jos rankos laiko ratelį. ²⁰ Savo

---

§ 31:8 „tą, kuris pats už save negali kalbėti“ – T. „nebylį“; bet kontekstas rodo ne į fizinę negalią, bet į teisinę padėtį. * 31:8 „negalinčių apsiginti“ – T. „laikinumo sūnų“, „išnykimo sūnų“. † 31:9 „varguolių“ – Arba „prispaustųjų“, „nužemintųjų“, „nuolankiųjų“, „romiųjų“; hbr. kuopinis vns. ‡ 31:10 „brangakmenius“ – Arba „koralus“. § 31:11 „visiškai“ – Arba „užtikrintai“, „garantuotai“. * 31:11 „jam neprireiks grobio“ – Gal „jam netrūks pelno“. † 31:14 „pirklių“ – Arba „prekybiniai“; hbr. k. žodis yra vns. ‡ 31:16 „atlygiu“ – T. „vaisiumi,“; plg. Pat 31:31. § 31:18 „jaučia“ – T. „ragauja“. * 31:18 „pelnas“ – Arba „prekybinis pelnas“.

delną ji atidaro †varguoliams ir ištiesia savo rankas ‡stokojantiems. ²¹ Ji nebijo sniego dėl savo šeimynos, nes visa jos šeimyna aprengta Šskaisčiai raudonais *drabužiais*. ²² Ji pasigamina sau *užtiesalų; jos apdaras – †aukštos kokybės drobė ir ‡purpuras. ²³ Jos vyras yra žinomas vartuose, kai jis Šposėdžiauja su šalies *vyresniaisiais. ²⁴ Ji †padaro ir parduoda ploną drobę, ir pristato juostų ‡pirkliams. ²⁵ Stiprybė ir kilnumas – jos apdaras, ir Šji džiaugiasi ateitimi. ²⁶ Ji atveria savo burną *vadovaudamasi išmintimi, ir ant jos liežuvio – †maloningumo įstatymas. ²⁷ Ji gerai prižiūri savo šeimynos takus ir nevalgo tinginystės duonos. ²⁸ Jos vaikai

† **31:20** „varguoliams“ – Arba „prispaustiesiems“, „nužemintiesiems“, „nuolankiesiems“, „romiesiems“.

‡ **31:20** „stokojantiems“ – Arba „neturtėliams“, „beturčiams“, „vargšams“, „skurdžiams“; hbr. žodis yra kuopinis vns.

§ **31:21** „skaisčiai raudonais *drabužiais*“ – Turbūt nurodoma į labai aukštos kokybės drabužius, kurie ir žiemą apsaugotų nuo šalčio (plg. II Sam 1:24, Iš 26:1, 26:31, 28:33). * **31:22**

„užtiesalų“ – Arba „antklodžių“. Hbr. žodis vartojamas tik čia yra Pat 7:16. † **31:22** „plona drobė“ – Gal „šilkinė drobė“.

‡ **31:22** „purpuras“ – T. y. tamsiai raudonai dažytas audinys.

§ **31:23** „posėdžiauja“ – Arba „sėdi“. * **31:23** „vyresniaisiais“ – Arba „seniūnais“. † **31:24** „padaro“ – Arba „gamina“.

‡ **31:24** „pirkliams“ – T. „pirkliui“; hbr. žodis yra kuopinis vns.

§ **31:25** „ji džiaugiasi ateitimi“ – Arba „ji juokiasi iš ateities“, t. y., jaučiasi saugiai žiūrėdama į ateitį, nes dėl darbštumo jos šeima finansiškai patvari („stiprybė“, plg. Pat 10:15, 18:11) ir kilni. * **31:26** „vadovaudamasi išmintimi“ – T. „su išmintimi“.

† **31:26** „maloningumo“ – Hbr. „chesed“, galimai verčiamas „gailastingumas“, „geranoriškumas“ ir pan.

pakyla ir vadina ją palaiminta, jos vyras irgi giria ją: ²⁹ „Daug dukterų elgėsi šauniai, bet tu viršiji jas visas!“ ³⁰ Žavumas apgaulingas, ir grožis tuščias; *bet* moteris, kuri bijo VIEŠPATIES, bus giriama. ³¹ Duokite jai jos rankų atlygį, ir jos darbai tegul giria ją vartuose.

Tikinčiųjų paveldo vertimas **The Holy Bible in Lithuanian, Believers' Heritage** **Translation**

Copyright © 2022 Believers' Bible Society, Inc.

Language: lietuvių (Lithuanian)

FBV: this translation is directly from the Hebrew and Greek text. It is licensed under a Creative Commons Attribution Share-Alike 4.0 Unported License. The intent is to be as faithful as possible to the original meaning without being awkward or misleading. The style is contemporary English, avoiding slang or colloquialisms, speaking to our modern society in a way people will understand. The Free Bible Version is a project of Free Bible Ministry www.freebibleministry.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Apr 2023 from source files dated 27 Apr 2023

b15e8d71-7158-5778-8480-4f1da5eff2ca